

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m0722477774@gmail.com

הקבצו

בית וועד לחובבי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
15

שבט תשע"ז
נושא החודש:
התקשרות לצדיק [א]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

ונפשו קשורה בנפשו

הנושא של הביטול האמונה והציות לחכמים שבכל דור. עד ש"חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה" (עירובין כא), ו"כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה" (ברכות ד). וכאשר עמד אחד ופקפק בצורך הזה, הלא הוא קורח, כשטענתו בפיו "הלא כל העדה כולם קדושים... ומדוע תתנשא", כאומר: יש לנו קשר ישיר עם התורה ועם בורא עולם, ואיננו זקוקים למתווכים - פצתה האדמה את פיה ובלעה אותו.

והדבר כולו פלא: מה זה ועל מה זה? אמנם יודעים אנו ש'צבור' מורכב מצדיקים, בינונים ורשעים [ר"ת צבר], ולכן מובן שצריכים להעריך ולכבד את הצדיקים, אבל מכאן ועד להפוך זאת לעוד 'אמונה', ולמשהו שכל התורה תלויה בזה, האמנם?

תורה שבעל פה

התשובה היא: אכן כן. והביאור על זה יתחלק לשניים - ברובד הפשוט, וברובד הפנימי.

כאשר קבלנו את התורה, בעצם עוד לא קבלנו כלום. התורה שבידנו, דהיינו ה"תורה שבכתב" עוד לא מספקת לנו שום ידיעה מהי התורה. התורה שכתב סתומה וחתומה,

ואפילו מצוה פשוטה איננו יודעים איך לקיים. באופן כזה, כל צדוקי וכל גוי יכול לבא ול'פרש' את התורה ככל העולה על דעתו, ואף להפכה לגמרי.

הדרך היחידה שלנו לקבל באמת את התורה, הוא רק על ידי ה"תורה שבעל פה". תורה זו איננה בידנו, אלא היא נמסרה לחכמים. החל משה רבינו, שמסרה ליהושע, שמסר אותה הלאה. באופן שבעצם כדי לקבל את התורה, אנו זקוקים לחכמים שבכל דור, שיאמרו לנו מהי התורה ואיך מקיימים אותה.

ברור, שאין כאן מישהו או משהו שרירותי, שמחליט מי הוא החכם' שבכל דור, שהוא זה שכולם צריכים לקבל ממנו, אלא מדובר באלו שבאמת ראויים לזה. כלומר, מי שזיכר עצמו יותר, וטוהר וקדוש עצמו יותר, עד שהפך את עצמו לכלי הראוי לקבל את התורה הקדושה, הוא זה שזוכה שהתורה נמסרת לו ועוברת דרכו, וממנו יקבלו שאר בני דורו.

וזה גופא הסיבה שהתורה מוכרחת לעבור דרך החכמים,

הנושא של "התקשרות לצדיקים" תופס מקום מרכזי מאד בתורת מוהר"ן, וכפי שנראה, לא רק שם, אלא בכל המסורת הישנה שבידנו. החל מקבלת התורה, ולאורך כל ההיסטוריה - עמד הנושא הזה במרכז העניינים, והוא שימש כעמוד התווך בכל המסורת של היהדות, גם אם לא תמיד כינו אותו בשם המפחיד "התקשרות".

עם זאת, אין להכחיש, שהנושא הפך ל'מדובר' יותר בתורת החסידות בכלל, ובתורת מוהר"ן בפרט, וגם זה לא בכדי, אלא מסיבה ברורה מאד, שתתבאר ותתבהר לאור הבנת העניין.

קשה מאד להיכנס לנושא כזה, וקל וחומר - להקיף אותו, במסגרת מצומצמת של מאמר, בפרט כאשר מדובר בנושא שאיננו מוכר בכלל בעולם הישיבות, וצריכים להתחיל אותו מא-ב, ועם כל זה, ננסה לעשות את הבלתי אפשרי, ולבאר בעז"ה את יסודות העניין. אמנם, לשם כך נצטרך לפצל זאת לשני חלקים, אחד מהם יתבאר להלן, והשני בגליון הבא בעז"ה.

מה זה ועל מה זה? מובן שצריכים להעריך ולכבד את הצדיקים, אבל מכאן ועד להפוך זאת לעוד 'אמונה', ולמשהו שכל התורה תלויה בזה, האמנם?

האמונה שלנו כוללת שני דברים עיקריים: האמונה בהש"ת, והאמונה בתורה הקדושה. בזה לכאורה כלול כל היהדות; אנו מאמינים בה', ומאמינים שהוא נתן לנו את התורה, וממילא - התפקיד שלנו הוא לקיים את התורה הזו שנתן לנו הש"ת. פה זה מתחיל, ופה זה נגמר, הלא כן?

אבל לא. לאורך כל הדרך נכנס כאן משהו שלישי: "אמונות חכמים"! כלומר, חוץ מהאמונה בה', והאמונה בתורה, עלינו להאמין בדבר שלישי - בחכמים! ולא, לא מדובר במשהו צדדי או שולי, אלא במשהו מאד מרכזי, שמלווה אותנו בכל צעד. כבר ביציאת מצרים - תחילת הדרך - התורה מספרת לנו "ואימניו בה' ובמשה עבדו", אנו ממשיכים לקבלת התורה, וגם שם התורה מדגישה "וגם כך יאמינו לעולם", כאשר המילה 'לעולם' מלמדת על המשך האמונה בחכמים שבכל הדורות.

ואכן, אנו מצויים בתורה לשמוע בקול הנביא, והעונש על מי שאינו מצייט חמור ביותר. ולאורך כל התנ"ך אנו רואים כיצד מי שהוביל את כל קיום התורה, היה תמיד הנביא/השופט/המנהיג שבכל דור. בהמשך היה לנו את הסנהדרין, שמי שהמרה את פיהם, עונשו היה חמור. וכך גם בהמשך, אנו מוצאים בחז"ל לשונות מפליגים מאד אודות נחיצות

דבר המערכת

חדש חדש ונתחדש!

לאחר למעלה משנה, שאנו זוכים לראות באורו של הגליון - אנו זוכים בעז"ה להתקדם!

גליון קטן זה, שיוצא לאור בס"ד אחת לחודש, עורך סערה ומהומה רבתי, לטובה כמובן. הוא פרץ כפי הנראה לדלת פתוחה, ומצא את דרכו לציבור ענק של מבקשי ה', שבקשו ובקשו ולא ידעו איך למצוא, ובעז"ה בזכות גליון זה, והחומר שבין בתריו - מצאו את שאהבה נפשם.

התגובות החלו זורמות, והם גברו מחודש לחודש, כשכולם משבחים את הבשורה החדשה, ומוזדים בכנות - תרתי משמע - על גודל תועלתה. כשכולם יחד עונים ואומרים: לא נמצא כבושם הזה.

לצד החיזוק הגדול שקבלנו, ואנו ממשייכים לקבל, [ונשמח לקבל יותר...]. הגיעה גם הדרישה החריפה: זה לא מספיק! כמות ההדפסה שגדלה מחודש לחודש, יחד עם מגוון דרכי ההפצה [בדואר, במייל, נציגים, ובתי כנסיות] - לא מלאו ולא סיפקו את הדרישה שהייתה להם. לא פעם ולא פעמיים נתקלנו במקרה, בו עלון אחד ויחיד, עבר עשרות ימים, כשהוא מקומט ובלה מרוב משמוש, וכל אחד מזהיר באזהרה חמורה להחזיר אותו בחזרה... גם ביקורת הייתה, ברוך ה', אבל לא על התוכן, אלא על גודל הכתב והנייר. הטענה הייתה שהגליון מתאים לחדי ראייה או לאנשים בעלי מגדלת בלבד, ואילו האחרים צריכים להתאמץ ולהתייגע כדי ללמוד את הכתוב [דבר לא רע בכלל...].

והנה אנשי בשורה אנו היום, כאשר בסייעתא דשמיא, זה הקטן גדול נהיה. והגליון הצר והמעיק, הרחיב את גדלו ואת חדריו, כאשר כעתה הכתב יהיה גדול וברור יותר, וגם נוספו מדורים חדשים, שישביעו יותר נפש רעבה, וירוו יותר נפש שוקקה.

מלבד זה, לאור תרומתם של נדיבי לב, יודפס הגליון במספר עותקים כפול ומשולש, בתקווה שאכן יגיע לכל מבקשיו ודורשיו, ושיהיה לכל אחד גליון משלו, ולא יזדקק לשל שכנו וידידו. גם התפוצה הוירטואלית גדלה והוכפלה. ועוד היד נטויה בעז"ה.

נשמח להמשיך לקבל את תגובותיכם, הערותיכם, ביקורתכם, וכמובן, גם את תרומותיכם. ולא פחות מכך - את מאמריכם, מכתביכם, סיפוריכם, וכל חומר אשר תחת ידכם, ועל ידי כך תרבה הדעת, ותגדל התועלת עד בלי די.

בגליון זה, נגענו בסוגיא עמוקה ורגישה כאחד, בתקווה עמוקה ותפילה חמה שהדבר יביא לתועלת ולא יצא מכשול מתחת ידיו. והיות שנוכחנו לראות שלא היה די זה בגליון אחד [אפילו גדול ומורחב], נמשיך את הנושא גם בגליון הבא א"ה. הציבור הקדוש מוזמן להגיב, להעיר, ולהוסיף.

קראו ותחי נפשכם

הנושאים הבאים:

- אדר א' - התקשרות לצדיק [ב]
- אדר ב' - שמחה
- ניסן - המין ומצה
- אייר - ספירת העומר
- סיון - חכמה ותמימות
- תמוז - התחדשות

>>> המשך מעמוד א'

להיות 'תורה שבעל פה' זאת משום שהתורה היא משהו אלוהי, ואילו תימסר לכל אדם, יהיה מי שיהיה - עלול כל אחד, בשל תוכנותיו, אפיו, יצריו, ושיקוליו, לסלף את התורה, ולהפוך אותה על פניה, כפי שאכן עושים זאת לתורה שבכתב. על כן התורה מוכרחת להימסר לאלו שנקיים מכל אלו, ומשעבדים עצמם באמת להבין מהי התורה ומהו רצון ה' באמת ובתמים, ורק הם זוכים לדעת מהי התורה, וממילא רק מהם אנו יכולים לשמוע מהי התורה.

כך למעשה עברה התורה מדור לדור. התורה שבעל פה מעולם לא נכתבה, היא תמיד עברה מרוב לתלמיד, כלומר, מהחכמים שבדור לשאר אנשי הדור, ורק מהם ידעו מהי התורה. וממילא, ברור שהם היוו ציר מרכזי מאד בחיי היהדות. כי כל מה שיש לי בתורת וביהדותי - ממנו יש לי. ומכאן המושג שנקרא 'רב מובהק' 'נשיא' 'אב בית דין' המוכרים לנו מאד, כל אלו הם כינויים למוסרי התורה, שכל העם היו צריכים 'להאמין' בהם [להאמין שכל התורה שהם מוסרים, היא אכן התורה האמתית], ו'להתבטל' אליהם לחלוטין.

וגם לאחר שהתורה שבעל פה נכתבה, עדיין אנו זקוקים באותה מדה לחכמים. כי מי שרק ילמד את מה ש'כתוב', עדיין לא יהיה לו שום דרך לדעת מהי התורה ואיך לקיימה, כי 'מי שקרא ושנה ולא שימש תלמידי חכמים - נקרא עם הארץ' (ברכות מז), כי אם רק 'התורה הכתובה' בידו, אין בידו תורה, אלא חומר גלם בלבד. את התורה יוכל לקבל רק מהחכמים, כאשר שימש אותם, 'אמין בהם ויתבטל אליהם'.

זו היא ההגדרה הפשוטה של אמונת חכמים. לפיה אנו מבינים: א. מדוע היא נצרכת וחשובה כל כך. ב. מי הם החכמים הללו, שבהם אנו מצווים להאמין. ההגדרה היא: 'מוסרי התורה' הם הם החכמים, וממילא אי אפשר בלעדם, כי בלעדם אין לנו תורה. חד וחלק.

הדבק בחכמים ובתלמידיהם

קצת נעבור לרובד הפנימי יותר, וכאן זה גם הופך להיות חד יותר.

אם עד עתה ראינו, שאת 'פירוש' התורה אנו מוכרחים לקבל מהחכמים, וזה דורש ממילא את האמונה בהם, ואת הביטול אליהם. קצת נתקדם ונראה שאת התורה בעצמה - אנו מקבלים מהם.

אנו יודעים שבתוך התורה כתובים תר"ג מצוות, וכשאנו מקיימים אותם, אנו מקיימים את ציווי התורה. אבל מהי התורה? קבלנו את 'התורה', אנו מקיימים את 'התורה', לכל יהודי יש חלק 'בתורה', 'התורה' היא חיינו - מהי 'התורה' הזו?

התורה היא - דבקות בהש"ת! ונבאר את הדברים: הזוה"ק מבאר שהתורה היא עצמותו יתברך, כי קב"ה ואורייתא חד, ולכן כל התורה היא שמוותיו של הקב"ה, כלומר, כל פסוק וכל מילה בתורה הוא 'לבוש' להש"ת, והוא דרך איך להכיר אותו ולהיות דבוק בו; וכל מצוה בתורה, גם היא עצה ודרך כיצד להתקרב אליו ולהתדבק אליו, ולכן נקראת 'מצוה' מלשון 'צוותא'-חיבור.

נמצא שישוד התורה הוא הדבקות בהש"ת, וכל לימוד התורה וקיום המצוות הם בסך הכל כלים ודרכים ועצות איך לזכות לזה. כלומר, כאשר אדם לומד

תורה, או מקיים מצוה - הוא מכין את עצמו יותר ויותר להיות ראוי לדבקות בהש"ת, שזה בעצמו השכר, כי זה התענוג היחיד שיש, וזה כל התענוג של העולם הבא, כמבואר בחז"ל ובכל הספרים.

אך כאן ישנה בעיה. כאשר אנו באים לזכות לדבר העיקרי הזה, שהוא הדבקות בהש"ת, אומרים לנו חז"ל שהדבר בלתי אפשרי. 'וכי אפשר להידבק בשכינה' - שואלים חז"ל 'והלא אש אוכלה הוא'. כלומר, זה דבר כל כך רחוק מאתנו, וכל כך לא שייך אלינו, עד שהוא פשוט בלתי אפשרי. ובכן, מה עושים? לוותר על זה - בלתי אפשרי. כי א"כ אין לנו תורה ואין לנו מצוות ואין לנו עולם הבא ואין לנו כלום. אז יש פתרון: 'הדבק בחכמים ותלמידיהם'. (כתובות יא). אלו דברי הגמרא, [והובא בספר המצוות להרמב"ם, כהדרך היחידה לקיים מצוות 'ובו תדבק'].

כאן הגענו לרובד עמוק הרבה יותר במושג 'אמונת חכמים', וכאן אנו גם עוברים בהכרח מהשימוש במילה 'חכם' [בלשוננו] למושג 'צדיק'. זה עתה התברר לנו, שאת 'התורה בעצמה' - אי אפשר לנו לקבל כי אם על ידי החכמים. כלומר: יש את 'החכמים' שהם אלו שכן זכו להגיע לדרגת זיכרון כזה שהם דבוקים ממש בהש"ת, וממילא כאשר אנו 'דבקים' בחכמים הללו - אנו 'דבוקים' בהש"ת!!! (כמבואר בדברי רש"י פרשת עקב).

ברור ממילא, שאין המדובר ב'חכם' בלבד, שיש לו רק ידיעות - אפילו רבות ואפילו אמתיות - בתורה. אלא ב'צדיק', שביטל כל מהותו, וכל רצונותיו, וכל חיצוניותו, וכל כולו דבוק בתכלית הדבקות בהש"ת. שאז ממילא כאשר אנו דבקים בו, אנו דבוקים בהש"ת, וככל שיותר דבוקים בו - יותר דבוקים בהש"ת.

קבלנו אם כן את ההגדרה המדויקת למושג 'התקשרות לצדיק'. התקשרות פירושו 'קשר', חיבור פנימי ומהותי, והקשר הזה נובע מכך שאנו יודעים שהוא זה שמוסר לנו את התורה - בין את 'פירוש' של התורה, שאין לנו דרך לקבל אותה מן הכתב, אלא רק ממנו; ובין את 'התורה בעצמה', שהיא הדבקות בה', שאין לנו דרך לקבל זאת בכלל בשום צורה שהיא, רק ע"י הדבקות בו.

ואין אלו רעיונות בעלמא. אלא מציאות בשטח. כל מי שדרך על מפתנה של ברסלב, יודע שהמציאות של הש"ת איננה רק משהו שיועדים על קיומו, אלא משהו שחיים אתו. האמונה בה' ממלאת כל פרט בחיי היום יום, וכל צעד ושעל בחיים, בפועל ממש. השיחה אודות הש"ת, היא שיחה אודות משהו שממש קיים, כאן ועכשיו, במרחק נגיעה ואפילו פחות. וזו איננה 'החלטה' לעשות כך, אלא עובדה מציאותית פשוטה, שאינה אלא 'תולדה' של הדבר הנפלא הזה שנקרא 'התקשרות לצדיקים' שמי שנכנס לעולם הזה, מכניס את חייו למסלול אחר לגמרי, מסלול של דבקות מתוקה, קרובה ואמתית, עם בורא עולם.

המשך בגליון הבא בע"ה

סוגיית "התקשרות לצדיק"

רצייתי לעורר על נקודה ששייכת לנו במיוחד כבני תורה ליטאים שהתקרבו לתורתו של מוהר"ן, שהנה בישיבות ובכוללים בהם גדלנו לא שמענו מעולם על הנושא של "התקשרות לצדיקים", ואפילו מי שזכה להיכנס קצת לפנימיות התורה ששם הדברים כבר כן כתובים, יתכן מאוד שעבר עליהם ולא שם לבו שיש כאן נושא חשוב שיש לתת עליו את הדעת, בבחינת 'מלתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה'.

והנה כל מי שמתקרב לאורו של מוהר"ן, רואה מיד שהנושא של התקשרות לצדיקים תופס אצלו מקום חשוב מאוד, והוא מהיסודות העיקריים של עבודת ה'. ובאופן טבעי מתעוררת מכך מבוכה, כי אם הנושא הוא כל כך עיקרי ואינו איזה 'ענין' בעלמא שאפשר לקחת אותו ואפשר להסתדר בלעדיו, כיצד לא שמענו על כך עד היום; ואולי אם לא שמענו עליו בכל המקומות שגדלנו בהם עד היום - ניתן להניח שאין זה נושא חשוב כל כך.

ולעניות דעתי, ראוי מאוד לבני תורה שחשים איזו חוסר בהירות בנושא הזה, ללמוד את הסוגיא של התקשרות לצדיקים במקורותיה בחז"ל ובספרי רבותינו הראשונים והאחרונים לדורותיהם, ולא להסתפק רק במה שכתוב על כך בספרי מוהר"ן, כשם שבני תורה רגילים לברר כל נושא מהשורש.

וכמי שזכה ללמוד את הסוגיא בעיון במשך זמן רב, אוכל להעיד שלאור לימוד הענין מתוך המקורות, הדברים קיבלו אצלי ביסוס ותוקף גדול מאוד, והופתעתי מאוד לגלות שכל היסודות של גדולי החסידות בענין זה ומוהר"ן בכללם - נכתבו כבר קודם לכן, ויש להם בסיס חזק בדברי חז"ל והראשונים והמקובלים הקדמונים. וכאשר ניגשתי ללמוד את הנושא בתורתו של מוהר"ן לאחר כל הרקע הנ"ל, הדברים התקבלו אצלי בבהירות ולא כהלכתא בלא טעמא, ויכלו להתיישב בלבי היטב כיתד בל תמוט.

ולאחר הלימוד מתברר כי הסיבה שרק בבית מדרשו של הבעל שם טוב דיברו על הנושא בצורה כה ברורה ובשאר בתי מדרש לא דיברו בהם - איננה משום חולשת הדברים וחוסר ביסוסם ח"ו, אלא הוא משום שבבית מדרש זה ידעו כיצד לתרגם מושגים מהקבלה הלכה למעשה, ולהוריד את הדברים גם להמון העם, מה שאין כן בבתי מדרש אחרים, ששם השאירו את מושגי הקבלה בספרים המיועדים לגדולי ת"ח בלבד ולא הורו בהם דרך להמון העם.

ומשום כך גם מצוות 'ובו תדבק' - הידבק בתלמידי חכמים' (כתובות קיא, ב; רמב"ם דעות ו, ב) לא זכתה לפירוש מספיק ולהתעוררות לקיומה הלכה למעשה, מאחר שאין על כך מקורות מספיק מפורטים בספרי הנגלה. ואנו שזכינו להתקרב לאורו של מוהר"ן, לא נותר לנו אלא להודות לה' שזיכה אותנו גם לקיים מצוה עיקרית זו, וגילה לנו רבי שמלמד אותנו כיצד אנו יכולים לקיים מצוה זו עם כל ענפיה ופרטיה הלכה למעשה, וליזכות לכל המעלות הגדולות שזוכה להם מי שמקושר באמת לצדיק אמיתי.

בברכה שנזכה לנצל כראוי את המתנה שניתנה לנו.

ג.ב. למי שמתעניין בנושא, ניתן להשיג ספר נפלא שעוסק בנושא זה, ומבאר אותו היטב, לאור המקורות בחז"ל וספרי הראשונים והאחרונים. בדוא"ל: net.bezeqint.neto@aegros

משה: מה שמוע יעקב, כבר זמן רב לא נפגשנו.

יעקב: נכון, ואני שמח להיפגש שוב. אני מוכרח לציין שבמשך הזמן הבהרת לי המון נושאים שהיו חדשים לגמרי בשבילי, וזה הביא לי תועלת מרובה. אני כבר כל פעם חושב מתי תהיה הפעם הבאה שאפגוש אותך, ואיזה עוד נושאים הייתי רוצה לברר אצלך.

משה: אני שמח לשמוע. צריך באמת לזכור שעצם הדבר שמשוחחים יחד בעניינים של עבודת ה', זה דבר גדול מאד, כמו שכתוב 'אז נדברו איש אל רעהו ויקשב ד' וישמעו', שכששני יהודים מדברים על יראת שמים, השי"ת מקשיב להם מרוב חביבות. וכעת, אני סקרן לשמוע מה הנושא שתמצא לשוחח עליו הפעם.

יעקב: הפעם לא יהיה לך קל... תראה, אנו מדברים כבר הרבה זמן על כל מיני נושאים שקשורים ל"ברסלב", אבל נראה לי שאחד מהנושאים המרכזיים בברסלב - שעליו עוד לא דברנו - הוא המושג שנקרא "התקשרות לצדיק". האם אני צודק?

משה: אכן, העניין של התקשרות לצדיק הוא נושא מאוד יסודי בברסלב, ותופס בהחלט מקום מרכזי בתורת מוהר"ן. ובכן?

יעקב: אז זהו, שעד עכשיו לא רציתי לשאול על זה, גם משום שזה לא עניין אותי, מאחר שראיתי את כל 'ברסלב' כדבר מוזר ומשונה, וגם משום שלא רציתי להביך אותך. אבל כעת לאחר שהסברת לי בטוב טעם ודעת את כל שאר הדברים, וראיתי שבסך הכל מדובר בדברים נורמליים לחלוטין, ואפילו מיוחדים, כעת מעניין אותי לשמוע על הנושא הזה.

משה: בשמחה רבה. אולי תגדיר מה אתה רוצה לשמוע, ואז נוכל לשוחח על זה בעז"ה.

יעקב: אין לי שום ידיעה בנושא הזה, ולכן אין לי בדיוק מה לשאול. אבל כל העניין נראה מוזר ומחודש. אני יודע שאנו צריכים לעבוד את ה', ולא אף אחד אחר. אז מה זו ה"התקשרות" הזו, כאילו יש פה עוד מישהו באמצע, האם זה לא עבודה זרה ח"ו?!

משה: אתה שואל ברצינות, או שאתה כבר באווירה של חודש אדר? מה הקשר בין 'התקשרות' לעבודה זרה? אולי התכוונת לומר שזו 'עבודה' ש'רורה' לך... תרשה לי לומר, שאתה פשוט מצטט את מה שאתה שומע מאחרים, שממיהרים לזרוק כל מיני 'הגדרות' ומחמאות, לא תמיד עם קשר לעצם העניין. אני צודק?

יעקב: אני מודה, את ההגדרה הזו ראיתי או שמעתי בכמה מקומות. אבל אדרבה, אשמח שתבאר לי מהי ההתקשרות הזו, ומדוע זה בכלל לא קשור לעבודה זרה.

משה: ההתקשרות כוללת שני חלקים, ולא נראה לי שנוכל בזמן קצר לשוחח על שניהם. לכן בא נתחיל, ומה שלא נספיק נשלים בשיחה הבאה בעז"ה.

אבל לפני כן, אתייחס למה שאמרת בשם כל מיני אנשים

התקשרות לצדיק [א]

שיש בזה חשש 'עבודה זרה', ולפעמים אומרים זאת גם בשם רבנים, לכן חשוב להבהיר באופן ברור שזה פשוט לא נכון, וגם אף אחד מהצדיקים או הרבנים לא אמר כן מעולם. [ובעז"ה בהמשך שנלמד את העניין, תבין זאת בעצמך].

הנה כמה דוגמאות: סיפר הרה"ח ר' שמעון טייכנר, שכשהוא למד בישיבת פוניבז' הוא התחיל להתקרב לברסלב, אמרו לו אנשים, שמרן הגרא"מ שך אומר שהתקשרות לצדיק זה עבודה זרה וכו', הלך הוא וחברו הרה"ח ר' שמעון ויזנפלד להרב שך, ושאלו אותו אם זה נכון שהוא אמר כך, אמר להם: לא היה ולא נברא, שאלו אותו: אם כן למה לא הוציא עז' הכחשה? אמר להם: על כל שטות שאומרים בשמי אני צריך להכחיש? [שני האנשים הללו חיים וקיימים אתנו היום, ואפשר לשמוע מפייהם, והרי התורה האמינה לשני עדים].

גם בספר "ארחות רבינו" [חלק ה'] מובא שהוא שאל את הסטייללער זצ"ל על ההתקשרות לצדיק של ברסלב, ועל מה שאומרים "הריני מקשר", האם אין בזה עבודה זרה, ואמר שאין בזה שום חשש וחסרון.

ואמנם בכך לא די, כי בכל פעם יש מי שדואג לומר זאת בשם מישהו אחר. כמו שלאחרונה פרסמו זאת בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל, ואילו בניו שליט"א מעידים להיפך, ומספרים על הקשר שהיה לי עם שכנו ר' שמואל שפירא, שהיה חסיד ברסלב, ואף עודד את בנו ר' משה להתפלל עם חסידיו בברסלב. וכך יש עוד שמעות שאין להם שום בסיס. אבל די בדוגמאות הללו כדי להבין שכל השמועות הללו אין להם שחר.

והאמת היא, שבמקום לטרוח לדון בכל השמועות אם הם כן נכונות או לא, עדיף לברר מה זה התקשרות לצדיקים, ואז ממיילא מבינים שאין מה להעלות אפילו הו"א של נדנוד קוצו של יוד של עבודה זרה ח"ו, ומיילא אף אם כן נמצא איזה אדם גדול שבאמת אמר כזה דבר, נהיה מוכרחים לומר שלא ידע מה זה התקשרות לצדיקים.

יעקב: אני כבר סקרן לשמוע, מה זה באמת ההתקשרות לצדיקים?

משה: כמו שאמרת לך, העניין מחולק לכמה חלקים. נתחיל לפי הסדר: החלק הראשון והפשוט של ה"התקשרות" הוא: לאהוב את הצדיק, ולא סתם אהבה, אלא אהבה עזה של התקשרות, כמו שכתוב "ונפשו קשורה בנפשו". זה החלק הראשון, והוא מבואר בליקוטי מוהר"ן [סי' קלה]. אני חושב שכאן תסכים אתי שזה 'בסדר גמור', הרי יש מצוה לאהוב כל אחד ואחד מישראל, וק"ו את הצדיקים.

יעקב: ברור, ויותר מזה ראיתי פעם במהרש"א במסכת פסחים (דף כב ע"ב) על הגמרא שמספרת שר"ש העמסוני היה דורש כל 'אתין' שבתורה, וכשהגיע ל"את ד' אלקיך יתרא" פרש, כי לא ידע מה אפשר לרבות ולהשוות להשי"ת, עד שבא ר"ע ודרש לרבות תלמידי חכמים. שואל המהרש"א,

מה דרש ר' שמעון העמסוני בפסוק "ואהבת את ד' אלקיך" [והרי פסוק זה מובא קודם הפסוק הנ"ל], ומבאר, שלגבי 'אהבה' היה פשוט לשמעון העמסוני שאפשר להשוות את הת"ח להקב"ה בחיוב האהבה, ורק ביראה לא הסתבר לו לדרוש כן כי אין השכר והעונש בידם, [ור"ע חידש שאעפ"כ שייך אצלם, וכנראה הכוונה ליראת הרוממות ולא ליראת העונש]. וא"כ מבואר שצריך לאהוב את הת"ח והצדיקים כמו **את הקב"ה**.

משה: יפה מאוד, נפלא ביותר.

יעקב: אבל מה באמת העניין. קודם כל, מה מביא את האדם לאהוב כן את הצדיק, ושנית, מדוע זה כל כך חשוב?

משה: מצוין. כאן הגענו לנקודה. היות ויש בעם ישראל אנשים יותר גדולים ואנשים יותר פשוטים, מוכרחים שיהיה 'קשר' בין כולם, כי באופן זה כל אחד יכול להשפיע 'אור' לזה שמתחתיו, ועל ידי זה לעורר אותו ולתת לו כח לעבוד את השי"ת. ומיילא, ככל שיש יותר אהבה בין עם ישראל, כך יותר יכולים להשפיע אחד לשני את הנקודה שיש לו. וכמוכן, שככל שמדובר שצדיק יותר גדול, יש לו יותר כח להשפיע אור לנשמות ישראל, ומיילא ככל שאוהבים אותו יותר, שזה נקרא ש"מקושרים" אליו, כך הוא משפיע אור לנשמות של המקושר אליו, וכך הוא יכול להתעורר יותר לעבודת ה', וכמוכן, שזה בעצמו גורם ממיילא ליותר אהבה והתקשרות, ואז נשפע עליו יותר אור, וחוזר חלילה.

יעקב: זה חידוש של ברסלב?

משה: כמזל לא. העניין מובא הרבה בספרים, הנה דוגמא: האריז"ל מבאר (פע"ח שער ר"ח פרק ג) את החיוב להקביל פני רבו ברגל, שזה משום שיש לרבו נפש יתירה 'ואם יקבל פני רבו יושפע לו מכח רבו', וגם בדרשות הר"ן מובא באריכות העניין הזה. ואם תרצה עוד מראי מקומות, תעיין בספר 'משולחן רבינו' בנספח, שהביא שם לשון נפלא מאוד משו"ת הרדב"א (ח"ג סי' תעב), וכן הרבה מקורות נוספים. גם בקונטרס "אור זרוע לצדיק" שיצא לאור לא מזמן, מובא הרבה מראי מקומות על העניין מהרבה ספרים, ביניהם גם מספרי הגר"א ותלמידיו, כדאי לך לעיין שם.

יעקב: הדברים מובנים ומתקבלים על הלב, ובעז"ה אעיין בספרים שהזכרת. ובכן, מה הם החלקים הנוספים?

משה: שני החלקים הנוספים הם: א. הדבקות בה' היא על ידי הדבקות בצדיק. ב. לקשר את כל עבודתנו - כל התפילה והמצוות שאנו עושים - אל הצדיק, והוא משלים את זה ומעלה אותם למקומם הנכון. אבל את זה כבר לא נספיק עכשיו, ולכן נשוחח על זה בפעם הבאה בעז"ה.

יעקב: ישר כח, התקדמתי הרבה בעניין, ואני כבר מצפה לפעם הבאה לשמוע את ההמשך, להתראות.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

כי כל צדיק הדור הוא בחי' משה, אשר השי"ת מודיע על ידו לנו את כל המתנות טובות שרוצה ליתן לנו כ"ש "יודיע דרכיו למשה וכו'", כי הצדיק האמת שבכל דור הוא חופר בארות ומעיינות חדשות, מעיינות הישועה שאינם פוסקין, באופן שיוכלו לטהר בהם כל הפגומים והמלוכלכים והמתועבים שבעולם, ולהתרפאות בהם מכל מיני חלאים ומכאובות רעים בגוף ונפש, ולהתרחץ ולהתבשם על ידם בכל מיני ריחות טובות.

כי השי"ת מודיע דרכי טובו וחסדיו הנפלאים לצדיק האמת, וכל מי שמקורב אליו הוא מודיע לו רחמי וטובו הגדול עד אין חקר, אשר על ידי זה אפילו הגרוע שבגרועים יכול להכין את עצמו לקבל אוצר מתנת חנם שלו.

והעיקר הוא האמונה והרצון, שידע האמת באמונה שלימה על מה אתי בהאי עלמא, ואז בודאי ירצה וישתוקק תמיד לשוב אליו יתברך, ויחתור בכל כחו להתקרב לאנשים נאמנים שיודעים לחזקו וליעצו עצות אמתיות ונכונות כפי מה שקבלו מרבותיהם הקדושים, עד אשר יזכה לשוב אל ה' וירחמיהו ואל אלקינו כי ירבה **המשך בעמ' הבא <<<**

בית היין

התקשרות היא אהבה

עקר ההתקשרות הוא אהבה, שייאהב את הצדיק אהבה שלמה, כמו שכתוב (בְּרֵאשִׁית מ"ד): "וַיִּנְפְּשׁוּ קִשְׁרָה בְּנַפְשׁוֹ", וְתַגְּמוּ: "וְהִבִּיבָהּ יָהּ בְּנַפְשׁוֹהָ", וְכִמּוֹ שְׂפָתַיב (שְׂמוּאֵל א' ח'): "וַיִּנְפְּשׁוּ יְהוֹנָתָן וְקִשְׁרָה בְּנַפְשׁוֹ דוד", וְאַהֲבָתוֹ אֶת הַצַּדִּיק: הָיָה יוֹתֵר מֵאַהֲבַת נָשִׁים, כְּמוֹ שְׂפָתַיב (שְׂמוּאֵל ב' א'): "וַיִּפְּלְאֲתָה אֲהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים", וְחִסְקִינָן עַל זֶה אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק, הוּא אִם יֵשׁ לוֹ שְׂפָלָתוֹ, כִּי טִבֵּעַ הַקְּטָנִת שִׁתְּבַשֵּׁל לִפְנֵי גְדֻלַּת בְּנֵי"ל (ליקוטי מוהר"ן קלה)

הצדיקים מגלים לנו חסדי ה' ורחמי המרובים

וזו בחי' גודל המעלה שאין למעלה ממנה, שהוא התקרבות לצדיקים וליראים וכשרים אמתיים. כי הצדיקים האמתיים הם מודיעים לנו בכל פעם אוצרי מתנותיו הטובים שהוא ית' רוצה ליתן לנו ברחמיו. ומודיעים לנו בכל עת איך להכין את עצמנו לקבלם, ונותנים לנו עצות איך לנקות ולטהר עצמינו ולבשנינו מכל מה שנכשלנו עד הנה.

שאלה:

האם העצה של רבינו להתחזק בנקודות טובות, היא לא גאוונה?

תשובה:

ההיפך הוא הנכון, לחפש נקודות טובות זו השפלות הגדולה ביותר. אך היות ואין לנו את הזמן להאיר את העצה הנפלאה הזו של רבינו. אומר לך בקצרה כמה נקודות בסיסיות להבנת העניין:

א. אנו לא מחפשים נקודות של הצלחה, כמו הפסיכולוגיה, שמחפשת באדם לראות ולהדגיש את ה'הצלחות'. אנו מחפשים נקודות של קשר עם ה', לאו דווקא הצלחות גדולות. והכוונה היא לחפש היכן אנו קשורים לה', כי כל מצוה היא נקודת קשר לה'.

ב. לכן בכל הדוגמאות של רבי נתן לעצה זו, הוא מביא דווקא למצוא מצוות שכולם עושים, כמו תפילין, ציצית, שבת שופר מזווה וכדומה. לאו דווקא מצוות שראוי להתפאר בהם בהצלחה מסחררת מול אחרים. ויותר מזה, החיפוש הוא לא רק לחפש את המצוות, אלא להתבונן במצוות ולהרים את הנפש על ידם, להאמין עד כמה מצוה זו חיברה אותנו לה'.

ג. ולכן עצה זו היא עצמה שפלות גדולה, לא לחפש את הגאווה האישית שלי, אלא לחפש האם אני עדיין קשור לה'. כי כל הסיבה שאדם שבור ואינו מרוצה מעצמו זה דווקא בגלל הגאווה שלו, שמחפש הצלחות, וכלל אינו חושב האם הוא קשור לה' או לא, שאלה זו כלל לא מטרידה אותו. ורק בצורת חיפוש הזה שאדם מחפש נקודות של קשר לה' על ידי חיבור למצוות, היא אשר נותנת לו את השפלות לחיות בשמחה מחמת שהוא קשור לה', ולא בגלל הצלחות אישיות שלו שהוא יותר טוב מאחרים.

ד. ולכן גם רבינו אמר שבתחילה צריך לחפש לראות היכן אני רחוק מה' על ידי העבירות, ולעשות חשבון נפש על כך ולהתפלל על כך לה', לבדוק איך אפשר להתרחק מאותם עבירות, אבל אז תיכף להתחזק ולחשוב הרי לא התנתקתי לגמרי, שהרי אני קשור לה'.

ה. וכן להיפך, על ידי שאדם מגלה את הקשר שלו לה', ומתחיל להתעניין באמת ברמת הקשר, אז גם יוכל לעשות חשבון נפש אמיתי.

יש עוד הרבה לדבר בעניין זה, רק הזכרתי כמה נקודות מעשיות להבנת כלליות העניין.

שאלה:

אני בחור ישיבה שהתקרבותי לברסלב. לאחרונה אני לומד את הספרים של ברסלב, ואני רוצה לנסוע לאומן לראש השנה. אני מפחד לדבר על זה עם אבא שלי, כמעט וודאי שהיא לא תסכים, למרות שהיא עצמה קוראת קצת ספרים ועלונים של ברסלב. האם מותר לי לריב על זה עם ההורים ולא לשמוע בקולם?

תשובה:

הלכה מפורשת היא בעניין כיבוד אב ואם, שאם אדם רוצה ללמוד בישיבה מסוימת אשר שם יכול הוא להתחזק יותר, מותר לו ללכת ללמוד שם אפילו שזה כנגד רצון הוריו. וראיתי תשובה על כך מהגרי"ח קניבסקי שליט"א שדין זה נוהג גם לענין תפילה, שמותר לכן ללכת להתפלל בבית נכנסת מסוים אפילו שהיא כנגד רצון אביו, אם יודע בנפשו

שבאמת יתפלל יותר טוב בבית נכנסת זה שבחר בו.

כל זה כתבתי לך בשביל לברר לך האם מותר הדבר מצד הדין של כיבוד אב ואם. אבל לגופו של דבר, זוהי שאלה שאסור לאחד לומר לשני, כי רביז"ל אמר שאין מורים לשני לעשות מסירות נפש, כי מסירות נפש הוא דבר שאמור לבוא מצד הרצון של האדם מבפנים שמבין שדבר זה יועיל לו לעבודת ה', ובעקבות כך הוא מתחזק למסור את נפשו מנגד. ומה שאמרתי לך את ההלכה הוא בשביל שאם תרצה למסור את הנפש תדע שמותר לך, ואין בזה חשש של איסור.

אך בכל אופן למעשה, לכאורה כעת שאנו עדיין רחוקים מראש השנה, למה לך להכנס למריבה כעת, מוטב שתשקיע כוחות בתפילה ותחינה לפני ה', שיעזור לך בורא עולם לנסוע ללא מריבות ומזנים, ואדרבא יכבדו אותך ויסייעו בעדך. ואני מכיר אישית הרבה אנשים שהיה להם קשיים משפחתיים לנסוע והתפללו על כך הרבה, עד שדווקא אלו שהתנגדו הם הנפכו ונסעו בעצמם. לכן מוטב יהיה אם תתפלל על זה, כי יש לך עוד זמן, ואינך צריך לריב כבר מעכשיו. כי עיקר ההשתדלות למעשה הוא תפילה.

אבל דבר נוסף חשוב שתדע, שאם תשקיע חזק, מעכשיו עד חודש אלול - בעבודת ה', ותלמד בחשק ותמלא את סדרי הישיבה ותוסיף להתמיד בתורה גם מחוץ לסדרי הישיבה, בבית בשבתות, בבין הזמנים וכדומה, אז תראה שכמעט לא יהיה עליך התנגדות, בפרט לפי מה שאתה אומר שאין לה התנגדות עקרונית, כי היא עצמה קוראת ומתחזקת מברסלב, כנראה שיעקר הפחד שלה יהיה מכך שאתה הולך 'להתפרק', ויש לפעמים צדק בדבריה, כי רבינו אומר (ליקוטי מוה"ר) סי' (לא) מביא מה שכתוב בחז"ל "ארבעה נכנסו לפרדס, אחר מהם הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחר קיפץ בנטיעות (נפל לכפירה) ור"ע נכנס בשלום ויצא בשלום, ומבאר רבינו שכך הוא גם לגבי ההתקרבות לצדיק, שיש שלוקחים זאת כהתפרקות ח"ו, ובאמת זה לא אמור להיות כך, כי אדרבה, לרבינו יש כח גדול להפוך את האדם שיתמיד יותר בתורה, ועבודת ה', וזה כל מטרת התקרבותנו, ולכאורה אם אמא שלך תראה שאתה מתחזק יותר בהתמדת התורה ותפילה בכוונה ובדגש מיוחד בתיקון המידות ודרך ארץ, שעל כך רבינו אמר שהיה ראוי שבני מלכים ישלחו את בניהם ללמוד מאיתנו דרך ארץ, וכפי שראו בכל הדורות את חסידי ברסלב שהיו אנשים שמתייחסים בכבוד לכל אחד ומעריכים כל יהודי וכו', והיא תשים לב שאתה לוקח את ההתקרבות ברצינות - קרוב לוודאי שלא תמונע בעדך. רק תהיה חכם איך להראות את ההתקרבות שלך, בצורה שתקדש שם שמיים.

וכמו כן, תשתדל לכבדה ביותר, כי כיבוד אב ואם הוא מצוה יקרה וחשובה מאוד, ובהתקרבות לצדיקים המצוה הולכת ומתעצמת, כי הרבה גופי תורה תלויים בזה, ומי שרוצה להגדיל המוח שלו בדביקות בהש"ת כפי שלמדונו הצדיקים, הרי הוא מוכרח לכבד אביו ואמו, כי המוחין נקראים בשם אבא ואמא ואיכהמ"ל, ולכן אדרבא אם היא תראה שאתה מכבדה ביותר, ואינך שובר מסגרות ולא נהיה עצמאי נגד כל העולם, ואז לקראת ראש השנה תבוא בצורה נעימה ותסביר לה כמה תורת רבינו עזר לך בעבודת ה', ואתה רוצה לנסוע לשם שמיים להתחזק, כך יש סבירות גדולה שלא רק שלא תמונע בעדך, אלא גם תסייע לך, אבל כאמור לעיל תתפלל על זה מעכשיו.

>>> המשך

לסלוח (ליקוטי הלכות, הלכות מתנה

הלכה ז, אות ח)

לפי קירובו אל הצדיק - מקבל יותר השפעה

כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת, ועל פן פשוט לקבל להצדיק האמת יוכל לקבל בקל את מה שצריך לו, הן עשירות או פנים; אבל פשוט רחוק מהצדיק, אזי פא לו בקושי גדול.

פי כל אחד מקבל עשירות או פנים לפי המגל שלו, והמגל מקבל ההשפעה מהצדיק, פי משם באים כל ההשפעות, ועל פן פשוט רחוק מהצדיק, אזי המגל צריך לעשות לו כח גדול כדי לקבל ההשפעה מהצדיק, מחמת שהוא רחוק ממנו; ועל פן נמצא בזה חלוקים רבים, לפעמים מגיע לאדם עשירות והוא מת מאה ונשאר העשירות ליתריו, ולפעמים הוא מת על ידי זה שנקבל עשירות וגם אוהב את העשירות, וכן חלוקים רבים.

אבל המקרב להצדיק, אזי אין המגל צריך לעשות לו כח מחמת שהוא קרוב אליו. אבל עם כל זה, לפעמים יכול להיות שאדם יתקרב להצדיק האמת ועל ידי זה אוהב העשירות, דע פי זה מחמת שהוא רואה דבר יקר גבוה מאד, ואף על פי דאיהו לא חזי מילה חזי (מגלה ג) ומחמת שהמגל רואה דבר יקר ונעלה מאד, על ידי זה משליך העשירות מאצלו, כמו מי שנושא משה של נחשת, ורואה זהב ואבנים טובות ויקרים, אזי משליך הכל ורץ וחוטף את הדברים היקרים, כמו כן מחמת שנתקרב ורואה יקר מפיז ויפנינים אזי משליך המגל את העשירות פלאחר יד, מכל שפן פשוטה שירגיש גם בעצמו שההתקרבות להצדיק הוא יקר מכל העשירות שבעולם, אזי בודאי אינו משגיח על קמון וזוה רוצה כלל עשירות. (שם סי' רכו)

כפי קירובו לצדיק, כן מקבל ממנו הארה לנשמתו

והכלל, כי עקר שלמות האדם שגברא בשבילו. הוא שיתקרב דרי מעלה עם דרי מטה וכו', פמבאר לעיל מה. שזה הענין בשלמות נעשה רק על-ידי צדיק הדור הגדול במעלה מאד שיועד להאיר דרי מעלה ודרי מטה בבחינת פי כל בשמים ובארץ וכו' ולחברם ולכללם יחד וכו' פמבאר במקומו בהתורה הנבילה (בסימן ז בלקוטי תניינא, עין שם היטב).

וכל אחד ואחד כפי קרובו להצדיק פן מקבל על עצמו הארה זאת שעל-ידי זה כל תקונו נצחה, פי על-ידי הארה הזאת לא יפל ולא יתרחק לעולם אפלו אם יעבר עליו מה, פי כל זמן שנקרב עצמו להצדיק, אזי הצדיק אוהב בידו ומודיעו בכל פעם פי עדן ה' אתו ונאצלו וכו' פי "מלא כל הארץ כבודו", ומקוץ ומעורר אותו בכל פעם שלא יתנאש בשום אפן בעולם בבחינת "הקיצו ורננו שכני עפר", כמו שפמבאר שם.

וכל זה הוא בחינת פסח, שהוא הגאולה הראשונה שהיתה על-ידי משה רבנו, שהוא עקר בחינת הרפי האמיתי הנ"ל שייכול להאיר דרי מעלה ודרי מטה ולמשרם ולכללם יחד כמו שפמבאר שם. וכן עתה בגלות המר הזוה כל תקוננו וכל גאלתנו ופדות נפשנו שאנו מקוים ועוסקים להמשיך עלינו בכל יום - הכל הוא בכח הצדיק אמת האלו שהם בחינת משה, שהוא היה הגואל הראשון והוא יהיה הגואל האחרון בבחינת משה שהיה הוא שיהיה. והוא גם עתה בגלותנו עמנו פי אתפשטותי בכל דור ודור, ומאיר בנו על-ידי צדיקי אמת פי עדן ה' עפנינו ועם כל אחד ואחד בפברטיות אף שהוא וכו' פנ"ל (שם, הלכות נטילת ידים, הלכה ו, אות טו)

כבוד קוראי העלון שלום רב.

לפני תקופה, הזדמן לי להשתתף ב'פורום' של מחנכים, שם העלו לדין סוגיות חשובות בחינוך, והמשתתפים [כולם מחנכים חשובים מעולם התורה] העלו את הצעותיהם, וכך התבררו סוגיות רבות, בצורה נפלאה.

בין הסוגיות שעלו לדין, היה הנושא של "אמונת חכמים". השאלה שהועלתה הייתה:

לכולנו ברור שעל אף הרצון הטוב, איננו המחנכים הבלעדיים של ילדינו או חניכינו. הדור הבא שכבר 'צומח' היום בחצרותינו, מתחנך בכל רגע נתון מאלפי 'מחנכים', חלקם רצויים אחרים פחות. הילדים שלנו שומעים, רואים, ומתעדים את כל מה שקורה ברוח השעה. המידע הזה הוא ה'מחנך' שלהם על כל המשתמע מכך.

כיום, במציאות אליה גלגלה ההשגחה העליונה, כלל ישראל מתמודד עם חולשה מסוכנת מאוד בנושא 'אמונת חכמים', החולשה הזו פוגעת בכל המחנות ובכל הצדדים. חכמי התורה והאמונה היו תמיד עמוד השדרה של העם, חייבת להימצא דרך ראויה לגונן על הדור הבא מפני אובדן היסוד היהודי הזה. הבו עצה.

למעשה, היו הצעות רבות, כולם נפלאות ומועילות, אך תגובה אחת מצאה חן בעיני במיוחד, והיות שהיא קשורה במישרין או בעקיפין לנושא הנוכחי של הגליון "התקשרות לצדיקים", הריני להביאה בפניכם ככתבה וכלשונה [ברשותו האדיבה של כותב התגובה], בתקווה שתהיה לתועלת:

יש חילוק בין המושג "כבוד התורה", או בהגדרתו ההלכתית "כבוד תלמיד חכם", לבין המושג "אמונת חכמים". "כבוד ת"ח" הוא מושג הלכתי, והוא אחד מתרי"ג מצוות: "והדרת פני זקן", וזה אומר בעצם שכל מי שהוא ת"ח, דהיינו שלמד הרבה תורה וקנה הרבה חכמה - צריך לכבדו, ויש ע"כ סימן שלם בשולחן ערוך (יו"ד רמ"ב), שם מבואר כל פרטי העניין למעשה, ע"ש.

לעומת זאת, המושג "אמונת חכמים" הוא הרבה יותר יסודי ועמוק, והוא ממש מעיקרי הדת, וכל היהדות מבוססת עליו [ונלמד מהפסוקים "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" וגם בך יאמינו לעולם" ועוד, וכפי שהזכירו קודמי, והוא גם נכלל בתרי"ג מצוות בפסוק "על פי התורה אשר יגידו לך וגו'", והוא מופיע בחינוך במצוה תצ"ה].

"אמונת חכמים" פירושו להאמין בחכם/צדיק שהוא הוא זה שדרכו אני מקבל את התורה ואת היהדות, ובעצם את כל האמונה שלי בהש"ת.

כלומר: לנו אין שום הבנה מה זה ה', ומה זו התורה, ומה זה היהדות, כי כל זה נשגב מדעתנו, והדרך היחידה שלנו לדעת את כל זה, זה רק דרך החכמים - החל ממשה רבינו, שהוא נתן לנו את התורה, ולימד אותנו את דרך היהדות והאמונה בה', וכלה בחכמים וצדיקים שבכל דור ודור. "אמונה" כזו דורשת ממילא ביטול מוחלט. כי אם לי אין שום השגה בשום דבר, רק ע"י

החכם/הצדיק הזה - מה ואיך אני יכול להשיג עליו.

ברור ממילא, שגם אין לנו שום אפשרות לומר על חכם שזוה "טעה", כי כלפינו כל מה שהוא עשה הוא קודש קדשים, ואין לנו שום פקפוק בזה. אפילו אומר על ימין שהוא שמאל ולהיפך, ויתירה מכך - אפילו אם ראינו אותו עובר עבירה, עלינו לדון אותו לכף זכות, גם אם זה נוטה לגמרי לחובה, ואפילו אם לא מצאנו שום לימוד זכות, והוא בוודאי עבר עבירה - אל תהרהר אחריו ביום כי בוודאי עשה תשובה. ובקיצור: כלפינו הצדיק אינו טועה בשום אופן!!!

זה לא שולל שהמושג "טעות" כן שייכת אצל צדיק, וכמו שמצאנו שמשה רבינו טעה, ודוד טעה, ושלמה טעה וכו' וכו', וזה אומר שהמושג "טעות" שייכת גם אצל צדיק, ואינה מפקיעה אותו מהיותו "צדיק", כי גם אם טעה הוא נשאר צדיק. אך מי שיכול לגלות שהצדיק טעה, זה לא אנוחנו, אלא - הש"ת בעצמו, או צדיקים יותר גדולים ממנו. הגע בעצמך, האם עם ישראל היו יכולים לומר שמשה רבינו טעה או שדוד המלך טעה! הס מלהזכיר. אלא שהתורה מגלה לנו שכך היה, ואנו למדים מכך, שלמרות שטעו - נשארו בגדר צדיק.

בנוגע אלינו, כאן מתחילה הבעיה, והסיבה לכך פשוטה. מאז ומעולם - היה המהלך, שאת התורה והיהדות, וממילא את כל האמונה - קיבלו מהחכמים שבכל דור. כלומר, לא היה מקור אחר מהיכן לקבל תורה, חוץ מהחכם, וממילא ידע כל אחד שכל יהדותו היא רק מה שקיבל מהחכם, וממילא היה ביטול ואמונת חכמים כראוי.

לא היה לעם ישראל מקור אחר לקבל תורה חוץ ממשה רבינו, וכך בכל הדורות - תלמידי הלל קבלו את תורתם רק ממנו, ותלמידי שמאי רק ממנו, וממילא היו מבוטלים לרבים בתלית. והיה ברור להם שכל יהדותם יונקת רק ממנו. אלא שלמרות זאת ידעו, שיש עוד חכמים ועוד צדיקים, וגם אם יש מחלוקת, אין זה מוריד מצדקותם, ואלו ואלו דא"ח, וממילא היו מבוטלים לכל הצדיקים, אלא שאת הכרעת ההלכה קבלו מרובם בדווקא.

אפילו בדורות האחרונים, היה תמיד מושג של "תלמידי הגר"א" "תלמידי החתם סופר" "תלמידי הבעש"ט" - כלומר, אלו היו תלמידים שכל תורתם ויהדותם הייתה מבוססת על מה שקבלו מרובם. הם ידעו שהדרך שלהם להתקרב לה' תלוי בו!!

וגם לאחרונה ממש, היה מושג של "סלבדקאי" או "קוצקאי", כלומר, הוא לא רק טכנית למד בישיבת סלבדקאי, או היה שייך לחסידות קוצק, אלא זו הייתה כל צורת יהדותו וכל תורתו ומהותו.

אבל היום כבר אין דבר כזה - כמעט.

כי את התורה אנו לומדים היום מהספרים. שיעורים שומעים בקול הלשון, את היהדות אנו בונים לעצמנו. ומה שנשאר לנו לקבל מהחכמים הוא רק ברכה, או מקסימום עצה ואישור לשידוך ולעסק. וגם כשמישהו לומד בפניבז', או שייך לחסידות פלונית, אין זה "מהות תורתו ויהדותו" אלא בסך הכל המקום בו הוא רשום.

וא"כ אין לנו שום חכמים שיש לנו "אמונה" בהם, כי אף אחד מחכמי הדור אינו האדם שאנו מרגישים שכל האפשרות שלנו להתקרב לה' תלוי רק בו, אז במה יכולה להתבטא ה"אמונה" בו?! וכל מה שנשאר הוא רק המושג "כבוד ת"ח" - שעניינו לכבד כל תלמיד חכם, וכש"כ גדולי ומנהיגי הדור.

נמצא למעשה - שבשלב ראשון עלינו לחזק לעצמנו ובביתנו את המושג "כבוד ת"ח" שצריך פשוט לכבד כל תלמיד חכם, משום עצם היותו תלמיד חכם, גם אם אין לי שום קשר אליו, וגם אם יש לי הרבה טענות עליו [אם אינו רשע ח"ו].

אבל את המושג "אמונת חכמים" אנו צריכים לבנות מא-ב - לחפש מי הוא החכם ממנו אני מקבל את כל התורה והיהדות שלי, שבלעדי אין לי אמונה בכלל, ואין לי שום דרך להתקרב לה'. כשנמצא אותו, נצטרך "להאמין" בו - ולהיות מבוטלים אליו.

ספר לנו מעט על הרקע שלך:

זכיתי ב"ה לגדול במשפחה יקרה ולהתחנך על ברכי אנשים גדולים שנטעו בלבי רצון לחיפוש אמת, הן אצל אמורי, שהוא תלמיד חכם גדול ועובד ה', והן בישיבות המעטירות בעולם הליטאי.

הזיכרון העיקרי שלי מאותם ימים, הוא איזשהו "געגוע" מוכרסם למשהו נעלם, שאז לא ידעתי לזהות. חיפשתי את שאהבה נפשי, אבל לא ידעתי איפה ואיך. זכרונם שפעם עמד ראש הישיבה ודיבר על כך שאנו חייבים להבהיר לעצמנו מה הייעוד שלנו, כי ללא ידיעת הייעוד והמטרה אי אפשר לחתור אליה. ואז עמד והכריז שהמטרה היא "להיות למדן"... הרגשתי בבידור שזה לא יכול להיות. לא ייתכן שפה מתחיל ונגמור כל הסיפור.

כבר אז היו לי קצת פגישות פה ושם עם חסידי ברסלב, אבל כשציטטתי בישיבה דיבורים ששמעתי מהם - ביטלו את זה מכל וכל. ראש הישיבה אמר לי פעם: "הבעש"ט - זו אגדה, ור' נחמן - זה שם של קבר"... רח"ל.

איך הכרת את ברסלב?

בשלב מאוחר יותר, התחלתי לעסוק בקירוב רחוקים. בתחילה באופן מזדמן, ובהמשך נכנסתי לארגון "ערכים", שם נכנסתי לזה באופן מבוסס. התחלתי להיפגש עם צעירים, בחורים מעמיקים שמחפשים רוחניות, לשם כל הם כבר טיילו במזרח הרחוק, והם התחילו לשאול אותי כל מיני שאלות. הם לא היו שטחיים, אלא באו מתוך חיפוש, הם למדו הרבה על עבודה פנימית ותורת הנפש, וגם חוו הרבה בעניינים הללו, והם חיפשו מה יש ליהדות לומר על זה.

הייתי נבון לגלות, שאין לי מה לענות להם. תפסתי פתאום שבנושאים הפנימיים הם הרבה יותר חזקים ממני. והבנתי למפרע שיש כאן חלק שלם ביהדות שבעצם הסתירו ממני. מעולם לא נפגשתי בו ולא שמעתי על קיומו. זה גרם לי לכעס ומרמור [בדומה להרגשתו של בעל תשובה, כשהוא מגלה שבעצם רימו אותו כל החיים].

הישועה הגיעה בהזדמנות קרובה. באותה תקופה החלה פתיחת השערים לאוקריינא. החלטנו קבוצת חברים לצאת לביקור. הגענו לקהילה היהודית בקייב, והם לקחו אותנו לסיבוב של קברי צדיקים (שהיו עד אז גנוזים ונעלמים ממני לגמרי...). עבורנו היה זה מין סיבוב נחמד, עברנו ממקום למקום, והנה הגענו לאומן.

באותו זמן, הציון היה עדיין בחצר הבית, ששם גרה הגויה 'זובידה'. החברים שלי נכנסו פנימה, ואני נשארתי בחוץ, כי אני כהן. זה היה בלילה, והקור היה עז, ביקשתי מהם להזדרז כדי שלא אצטרך לשהות בקור, ונשארתי ברחוב. להתפלל לא יכולתי, כי היה חשוך. אז עמדתי והמתנתתי. ואז פתאום קבלתי "מכת חשמל" רוחנית, קשה לי לתאר את זה, מין "זענץ" חזק שטלטל אותי. לא ידעתי להסביר מה זה, אבל הבנתי שיש כאן משהו חזק, ואני לא יכול להתעלם ממנו.

כשחזרתי לארץ, התחלתי לברר ולחפש. ראיתי מודעה על טענא של הרב ארזי משה דורון, ולמלא את ה"כתי" לשם, ובהמשך התחלתי

לקרוא את ספריו, ואף נפגשתי אתו בעצמו. גיליתי עולם חדש. הבנתי למפרע שזה מה שהצעירים הללו מחפשים, ושהדבר היחיד שיכול לתת להם מענה ולהרוות את צמאונם הוא "תורת הנפש" של הבעש"ט הק' ותלמידיו, וה"שולחן ערוך" של עבודת ה' הפנימית של ר' נחמן מברסלב.

התחלתי להקים בעצמי סדנאות וסמינרים, בתחילה הבאתי את הרב ארזי דורון, והרב יוסף, ועוד רבנים מברסלב, ובהמשך התחלתי לנהל בעצמי את הסמינרים, וכך, תוך כדי שזכיתי לקרב אחרים, ולהאיר להם את אור החיים, זכיתי אף אני להיכנס לעולם המאיר והנפלא הזה.

האם הייתה לך התמודדות עם הסביבה?

התהליך שלי היה [ועודנו] עמוק ואיטי, ולכן השתדלתי לא לבזבז אנרגיה בהתמודדות עם החוץ, אלא להשקיע אותה פנימה. נתתי לעצמי 'להתבשל' בתוך התהליך הזה, עד שהוא הפך לחלק ממני. ביתניים שידרתי 'עסקים כרגיל'; אני בחור מחברון, עובד ב'ערכים' והכל כרגיל. האנשים הקרובים אלי ידעו מעט, אבל לאחרים לא סיפרתי.

רק לאחר שכבר הייתי חזק בדעתי, והעסק כבר "שב" טוב בלב, התחלתי לספר למשפחה ולחברים. נתקלתי בכל מיני תגובות לא סימפוטיות. החל מפחדים וחששות, ועד להתנגדות וזלזול, אבל לא היה כזה לא היה אכפת לי. זה פשוט 'עבר' לידי, ולא השפיע עלי.

זה עצה שאני נותן גם לאחרים. להמתין! לא למהר להכריז הכרזות או להצהיר הצהרות, לא להזמין עימונים. כי מי שלא מספיק חזק - נשבר ונופל. כדאי להמתין. לאכול את זה היטב, ואז, כשהוא בנוי היטב, כבר לא מפריע כל כך התגובות של הסובבים.

מהם הנקודות שהיית רוצה להדגיש?

למרות שחונכתי מבית אבי, לחפש את האמת, לחפש את הקב"ה באמת, ולא לחשוב רק איך אני נראה ומה אומרים ומה חושבים - גיליתי שכשהוא מגיע למעשה, ומדברים על קשר עם השי"ת, זה נראה מוזר ותמהוני. לעומת זאת, כשהגעתי לברסלב, פתאום פגשתי אנשים (ודרך) שאצלם לדבר על השי"ת ואיתו זה לגיטימי לגמרי, ולא רק, אלא זה עיקר השיחה שלהם, הנושאים של עבודת ה' מעניין אותם באמת יותר מכל דבר אחר, והוא אצלם חלק מרכזי בחיים. ובכלל, יש מושג של לדבר על ההתמודדות, לשתף כמה שמרגישים ובמה שעוברים - מושג שקיים בדרך כלל אצל בעלי תשובה אבל לא כל כך בציבור ה'נורמלי' שלנו, וכאן מצאתי את זה, זה פשוט כבש אותי. מצאתי את שאהבה נפשי.

יש נקודה שמאד כואבת לי. כאשר אני עוסק עם חילונים, ומנסה לדבר אתם על יהדות. אני מזהה בעצם, שאותם חסימות, ואותם טענות שיש לציבור החילוני כלפי היהדות, יש לציבור הליטאי כלפי ברסלב. כל מיני סטיגמות ודעות קדומות, שלא נותנים בכלל לברר מה זה. והרי הטענה שאנו טוענים להם כל הזמן הוא: בא תכיר! אל תסמוך על הבורות שלך ועל הדעות הקדומות שיש לך על היהדות, אלא תבוא, טעם, ואז תדבר. ולמה לא נטען אותו דבר כלפי עצמנו,

אודות העניין של החסידות בכלל וברסלב בפרט: למה להישען על דמויות קדומות, ועל חסימות שאין בהם כלום? בואו תטעמו, בואו תכירו, ואז נדבר.

מה עניינו של הארגון "הבית היהודי"?

שאלו פעם את ר' נחמן מטולטשין: איזה מופת יש לך לספר מהרבי שלך (מוהר"ן מברסלב)? ענה ואמר: אני! אני המופת של רבינו!!! וזה בדיוק מה שיש לי גם כן לומר. אני יכול לספר הרבה ישועות שהיו לי, [ביניהם השידוך שמצאתי בה], אבל הרבה יותר מרתק מזה הוא לראות את ה'מופתים' מהסוג הזה. אני זוכה ב"ה להביא קבוצות של אנשים לאומן, ולחשוף בפניהם את דרכו המופלאה של רבינו, וזה חוויה מרגשת מאד לראות איך אנשים מתהפכים להיות אנשים אחרים לגמרי.

זכיתי להקים את הארגון "הבית היהודי". מטרת הארגון הוא להיות זרוע ארוכה של רבינו [וזה גם הסמל של הארגון: כמו יד שיוצאת מהציון ומושכת את ה'קוקו' של היהודי בהודו]. ידוע המשל של רבינו על ה'הינדוק' [שבן המלך ירד מתחת השולחן, והחליט שהוא 'הינדוק' והיו צריכים לרדת לשם ולהוציאו בתחבולות]. לדעתי, לא לחינם נקט רבינו את ה'הינדוק' כדוגמא, שהוא תרגול הודו, יש בזה רמז לאותם יהודים שנוסעים ל'הודו' הרחוקה, וצריכים לקרובם.

האנשים הללו, הם אנשים עמוקים, שמחפשים וחיפשו הכל. אין מה למכור לאנשים האלו, שום דבר כבר לא מעניין אותם, הם כבר שבעים מזה, וכבר מיואשים מהרוחניות המזויפת. לא יעזור להביא להם עוד רעיון, עוד הוכחה. שום דבר. הדבר היחיד שמדבר אליהם הוא רק השפה של רבינו, האור הנפלא הזה.

אני רואה את זה בחוש. הקמנו 'בתי יהודיים' ברחבי המזרח, עוברים שם אלפי אנשים שמגלים שם את האור, ומתקרבים. אחר כך אני רואה אותם באומן, אנשים בעלי צורה, עובדי ה' מופלגים. רק לאחרונה השתתפתי בסיום הש"ס של בחור שאני עוד ראיתי אותו שוכב על ערסל בהודו, הכרתי לו את רבינו, הוא לקח את הספר ליקוטי מוהר"ן, וקרא אותו מכריכה לכריכה, וזה פשוט הפך אותו.

זו העבודה שלנו, לקחת את האור ולהביא אותו מתחת לעשרה, מתחת השולחן ששם יושב בן המלך, ולרפאות אותו. גם בציבור החרדי, ששם לא נותנים לי כמוזן לדבר, אבל יש מקום אחד שלשם כן מביאים אותי - אל הנושרים! הם אומרים: ניסינו הכל, ממילא אין מה לעשות, מה יש להפסיד? וזה עובד.

אני מלווה את האנשים הללו במסעם המופלא, שכולל גם נסיעה לאומן באיזה שלב, ואני עד ראייה לדברים פלאיים. בעיני ראיתי אנשים הכי רחוקים עוברים מהפכה מהמקום הכי פנימי שלהם, אני יכול לציין שמות של אנשים מפורסמים, ממש לא יאומן. לדידי כבר לא מדבר באימונה! אלא ב'ידיעה', אין לי בחירה בזה.

ולסיים: רבינו כובש את העולם, כובש את הלבבות, מנהיג רחמן, שמכוון ומעודד כל אחד. זה קורה בכל מיני מעגלים, קרובים ורחוקים, מה שנשאר הוא פשוט לקפוץ על העגלה ולהיות קשורים חזק. ויפה שעה אחת קודם.

הודעה משמחת

הננו שמחים להודיע, כי לבקשת רבים, ולאור ההצלחה הגדולה בפעם הקודמת, יתקיים בעז"ה כינוס מרכזי לכלל בני התורה-חניכי הישיבות ברחבי הארץ, העוסקים במשנתו של מוהר"ן מברסלב זיע"א הכנה לפורים, הכינוס יתקיים בחודש אדר ב' ה'בעל"ט, באולם מרווח ומפואר במרכז הארץ, פרטים יבואו. איש את רעהו יעזרו ולאחוז יאמר חזק. פרטים בגליון הבא בעז"ה

הודעה משמחת

בעז"ה תתקיים נסיעה מיוחדת לבני תורה, לצינו של מוהר"ן מברסלב באומן בשבת שקלים ה'בעל"ט [כה אדר א'] במחיר \$ 595 כולל הכל הנסיעה כוללת גם קברי צדיקים נוספים [מעזבוז, ברסלב, ברדיטשוב] יציאה: יום חמישי [כג אדר"א] בבוקר, חזרה: יום ראשון [כו אדר"א] בלילה. הנסיעה בהנחיית הרב"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א לפרטים: דוד קליגמן 0527172452

על הפרק

כי מרחמים ינהגם

אם מותר לומר, השם יתברך לא התכוון לעשות את מה שהוא אמר למשה, הוא לא התכוון להשמיד את הילדים שלו חלילה, הסיבה שהוא פנה למשה היתה, כדי שמשה יענה את התשובה הברורה והמאירה הזאת, וכולנו נשמע אותם גם שלושת אלפים שנה אחר כך, ונכניס אותם חזק חזק ללב: גם הפחות בישראל הוא יקר שאין לשער.

אנחנו באמת נצח, כולנו. אנחנו בנים של אברהם, יצחק ויעקב. הסיפור הזה לעולם לא נגמר. העומק טוב קיים בתוכנו לתמיד. הוא לא יכול להיעלם. הוא לא יכול להימחות. כל אחד מעם ישראל הוא דבר כל כך גדול שאסור לגעת בו. כל יהודי, בכל הצורות ובכל הפרצופים, כל המוזרים וכל הרחוקים והיותר והפחות צדיקים.. כל יהודי הוא דבר כל כך גדול שאי אפשר לתאר את המעלה שלו.

רק מה? - בשביל שבניך ונפגוש את המעלה הזאת באמת, צריך שיפתחו לנו את "אור הדעת".

חיה בדמות אדם

רבי נחמן ממש"ך: **"כי הוא היה רחמן ומנהיג אמת, והיה עוסק ביישובו של עולם, שיהיה העולם מיושב מבני-אדם, כי עיקר האדם הוא הדעת, ומי שאין לו דעת, אינו מן הישוב ואינו מכונה בשם אדם כלל, רק הוא בחינת חיה בדמות אדם."** זה נשמע ממש מזעזע. מה זה חיה בדמות אדם? האם כולנו 'חיות' מאחורי הפרצוף המנומס?

אולי אפשר להגיד, שעד שלא נפתח לנו אור הדעת אנחנו מתנהלים בעולם מתוך מקום שמודרך מאינסטינקטים ודחפים, ומבחינה זאת אנחנו כמו החיות. עד שלא מאירים בנו את אור הדעת, יש בנו חיפוש עיוור, מבוהל, לא מודע ולא מבורר, שמנסה בכל הכוח להשיג לחיים האלה את מה שהם צריכים.

עד שלא נותנים לי דעת אמיתית מי אני באמת ולאן אני שייכת, אני מתהלכת בעולם ברעב של צרכים ודחפים: אני חייבת! אני חייבת! אני פשוט חייבת! מה אני אעשה, אני בנאדם שחייב לנשום. כמו האף של הגוף שחייב לנשום, גם הנפש חייבת לנשום. היא חייבת לנשום אהבה, הערכה, הכרה, הוקרה. היא חייבת להבין שהיא חשובה. היא חייבת להבין שהיא טובה. זה החמצן. אי אפשר בלעדיו.

לכן העולם נראה כמו ג'ונגל, מלא אנשים מתרוצצים ורוצים. כולם רוצים חום. אהבה. קשר. שייכות. כולם רעבים, וכל אחד בא לאכול מהשני. כולם מחפשים מאיפה החמצן בא. מהכסף? מהכבוד? מהאוכל? מההדמיות? מהמצליחות?

<<< המשך בעמוד הבא

הגדולים והמוסכמים, את נבהלת כשאת רואה אותה. יש לך עליה עין מה זה מקפידנית ולחוצה: הלו. מה העניינים איתך? לאן הלכת?! תתארגני מההתחלה! למה? למה את ככה וככה?? את לא טובה!! את זזה מהשורה! מה איתך?! אבל אותה דמות, באותו מרצה, אם היא הייתה קודם חילונית, אז היא הכי צדיקה בעולם עכשיו: איזו מדהימה. איזו צנועה. איזו מתוקה. אשריך!

כלום כאן לא אובייקטיבי, הכל נמצא בעין המתבונן ועין המתבונן כל כך רדופה ולחוצה. העולם נהיה משוגע. אין חמצן במערכת. כל הזמן דעות. שום דבר לא אובייקטיבי, שום דבר גם לא אמיתי.. יש כל כך הרבה רעש שלא נותן פשוט לחיות.

את לא הולכת בעולם עם המנגינה הזאת שאומרת: כפי שאת, את כל כך טובה מבפנים, "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ".. את עושה כל כך הרבה בשביל השם, והשם נמצא איתך ואוהב אותך תמיד.. אם המנגינה הזאת הייתה מנגנת, הטוב כל הזמן היה הולך וגדל. אבל לא. אנחנו נמצאים בתוך עולם שאין מפלט מהקולות ומהרעש ומהאשמה ומהאל בסדר. נוגשים אותנו מבחוץ, חונקים אותנו מבפנים, זה כל כך קשה.

אני בטוחה שהשם לא מסתכל עלינו ככה. הקדוש ברוך הוא לא מסתכל עלינו במבט השיפוטי שמורח איקסים אדומים על מי שלא עוברת. הוא נמצא עם כולנו כל הזמן, ואם נבין את זה, פתאום גם אנחנו נרצה להיות כל הזמן איתו...

ציפורנו של הפחות מישראל

רבי נחמן מברסלב אומר בליקוטי מוהר"ן תניינא, ז': **"כי משה רבנו היה לו רחמנות באמת על ישראל, ומסר נפשו בשביל ישראל, והשליך נפשו מנגד, ולא היה חושש על עצמו כלל. כי השם יתברך אמר לו (שמות לב): ואעשך לגוי גדול. והוא לא השיג על זה כלל, רק אמר: אם תשא חטאתם וכו'."**

כשבני ישראל חטאו בחטא העגל, הקדוש ברוך הוא אמר למשה רבינו: **"הרף ממני ואשמידם ואמחה את שםם. ואעשה אותך לגוי עצום ורב.."** - אני אעשה מוכך עם חדש. מביאים לנו חז"ל במדרש את הלשון של משה שאמר: **"ריבוננו של עולם, ימות משה ואלף כיוצא בו ואל תינוק ציפורנו של הפחות מישראל."**

משה רבנו לא הסכים לשמוע על רעיון כזה בשום אופן: עזוב אותי, אל תוציא ממני כלום, בשום אופן אל תיקח אותי בתור שורש חדש לעם חדש. תשאיר את עם ישראל שלך שאין כמוהו. מוטב שאני אעלם אלף פעמים ולא תינוק ציפורנו של הפחות מישראל.

בתפילת מנחה של שבת אנחנו אומרים: "אתה אחד ושמן אחד" - אתה אחד. אתה אחדות. אתה שלם. אתה האחד הזה של ההתחלה והאמצע והסוף, הכול ביחד.

"ומי כעמך ישראל" - על עם ישראל אי אפשר להגיד שהוא אחד כרגע, במצבו הנוכחי, בשלהי הגלות שנראית כל כך גרוע. אנחנו לא יכולים להגיד: "וגם עם ישראל שלך אחד" כי התפרקנו מאוד והתרחקנו מאוד, אבל אנחנו יכולים להגיד בלי שום בעיה - "מי כעמך ישראל". על רקע אומות העולם אנחנו מנצנצים וננצנץ תמיד. כמה שהאפילה עמוקה, תמיד היינו ותמיד נהיה הכוכבים של השם על רקע השמיים הכהים של העולם.

מי כעמך ישראל

פגשתי בגינה אחר הצהריים אישה צעירה שהחזיקה תינוקת בת חודש על היד, ואחריה דידי ילד בן ארבע וילדה בת שנתיים. היא נראתה... ובכן, היא לא עמדה בשום קריטריון של שום תקנון צניעות, גם לא המתירני ביותר, אם ישנו אחד כזה.

היא התיישרה על הספסל לידי, טיפלה בשלושתם לסירוגין כל הזמן, והתפתח בינינו דיבור קטן. שאלתי על הקטנה, איך היא בלילה, והתשובה שלה הממה אותי לגמרי: השם יודע, היא אמרה לי ברגש, השם יודע מה אני יכולה ומה אני לא יכולה. הוא יודע איפה אצלי הגבול של הכוח. אם היא היתה צורחת בלילות ואני לא הייתי ישנה כמו שצריך, לא הייתי מצליחה להחזיק, הבית היה מתפרק לי. בעלי רוב היום לא נמצא, אני עם שלושתם, ואת יודעת איך זה עם שלושה קטנים בגיל הזה, גומר את הכוחות... אז הוא שלח לי את הנשמה הזאת, שישנה שש שעות בלילה כבר מהשבוע הראשון, ואני מרגישה איך עם כל העומס, זה אף פעם לא קשה יותר מדי.. השם פה, הוא יודע..."

הסתכלתי עליה נפעמת: "נכון. הוא יודע והוא אוהב והוא מדייק וכל כך עוזר".

ברור שכמה שנוכה להיות טובות יותר בחוץ, אנחנו ממשיות אור וסייעתא דשמיא ושכינה וקדושה. אנחנו לא מורידים חלילה מהערך הענק של המועשים. לצניעות יש חשיבות מהותית וקריטית. אבל יחד עם זה, ברור שהדרך שלנו בעיתים האלה היא דרך בעומק. השם לא זורק שום יהודי בגלל איך שהוא נראה. וכשקורה נס והיהודי מבין את זה, מיד הוא מתחיל להיראות טוב יותר...

פעם בתפילה אמרתי להשם - תראה דבר מוזר: אפשר לראות אותה דמות, אותו מראה חיצוני של נערה, והמבט עליה כל כך סובייקטיבי. אם היא חרדית באחד הסמינרים

מהכוחנות? כל אחד מוצץ ומחפש בכל הכוח, מי בפרצוף יותר אינטליגנטי ומתורבת, ומי בפרצוף יותר פרימיטיבי ומקולף, אבל אף אחד לא באמת מקבל ומתמלא ונעשה שמח ונעשה גדול ומסוגל לתת ולהזין גם אחרים.

זה מה שקורה לעם ישראל המסכן שלנו, שבמקומות מסוימים בתוכו הוא כבר כל כך משוגע מרוב רעב לקשר ולשייכות. זה מה שקורה לכל אדם אם אין לו את מה שעושה אותו אדם. אם אין לו את הדעת. גוי צריך שבע מצוות כדי לשמור על הצלילות המסוימת שלו. יהודי, לעומת זאת, צריך תרי"ג מצוות כדי להתעדן ולגדול ולהאיר מבחוץ ומבפנים. הוא צריך עומק של אור הדעת.

ואת זה משה רבינו נתן לנו בהר סיני.

רחמנות על ישראל

"כי עיקר הרחמנות הוא כשישראל עם קדוש נופל, חס ושלום, בעוונות, רחמנא לצלן, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות, כי כל הייסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות, חס ושלום."

ובאמת, מהיכן באים לעוונות, חס ושלום, הוא רק על-ידי שאין לו דעת, כי אין אדם עובר עבירה אלא-אם-כן כנס בו רוח שטות, וזהו הרחמנות הגדול מן הכול, שצריכין לרחם עליו להכניס בו דעת, בבחינת (תהילים מא): אשרי משכיל אל דל. כי אין עני אלא מן הדעת, וצריכין לרחם עליו להכניס בו דעת."

משה רבינו לא התפלל רק כדי להציל אותנו מהעונש אלא גם כדי להציל אותנו מהמשא של העוון. מה זה המשא של העוון?

המשא של העוון זאת ההרגשה הקשה שבנפש. כשיהודי עושה משהו לא בסדר, הוא מקלקל במציאות. אבל כל פעולה, חוץ ממה שהיא בעולם החיצוני, היא גם בתוך הנפש. אתה מרגיש שהרע שעשית כאילו חוזר אליך, נדבק בך ומעיק עליך. הרע שעשית עושה אותך רע. זה המשאוי של העוונות.

אני כזאת עדינה. כזאת רוחנית. כזאת דקה. לא מתאים לי שום משא של עוון. העוון הזה נפל עליי, מעך אותי והכאיב לי. כמו שטף דם פנימי בתוך הנפש. עוד כחול. עוד שחור. עוד ירוק. עוד כואב. עוד מכה.

הצדיקים רואים אותנו בעומק. הם רואים כמה אחוזי חמצן נשארו לנו בפנים בשביל לחיות, וכמה אחוזים תפוסים עם טעויות וכאבים. כל המאמצים שלהם מכוונים לפתוח לנו את אור הדעת. להאיר לנו בפנים. להבהיר לנו את התפיסה העצמית. לגלות לנו מי אנחנו, מה אנחנו שווים, עד כמה אנחנו נדירים ועד כמה כל מה שעובר עלינו משמעותי. לגאול לנו את הלב ולמלא אותו אמונה ואמון בטוב שלי, של העולם, ושל השם יתברך.

מה בקשתך?

שאלה:

כבוד הרבנית תחי'.

יישר כח על התשובה הנפלאה.

אכן הוסבר בטוב טעם ודעת עניין אמונת חכמים וביטול לצ' דיקים. אבל עדיין לא קבלתי בזה מענה לשאלה הבערת: למה החליטו לומר כך רק על ר' נחמן? הלא דברי הרבנית שייכים על כל הצדיקים. וא"כ למה לא אומרים על צדיקים אחרים 'הכח של הרבי, כגון על הבעל שם טוב או האריז"ל, ואפילו על משה רבינו לא אומרים כך?! לכן זה נראה קצת מלאכותי...

תשובה:

לכבוד השואלת היקרה, החותרת אל האמת הצרופה, שלום וברכה.

התרגשותי מהרצון העז שלך, החיפוש וההתירה, להבין את הדברים לעמקם. כפי שנאמר במשלי "אם תחפשנה ככסף וכמטמונים תבקשנה אז תבין יראת ד'".

ההתרגשות שלי משאלתך השניה, נבעה מכך שאת כל כך שלמה בהבנתך שאכן כך צריכה להיות אמונת חכמים - התבטלות מלאה לדבריהם, ואמונה מלאה כמו אמונה בה', רק נשארה לך השאלה "הבערת" למה החליטו לומר כך על ר' נחמן, אבל השאר בהיר ומובן.

מדוע אני מתרגשת? כי אצלי ההבנה הזאת - שאת כבר זכית בה - לקחה שנים ארוכות. באתי אמנם מבית של 'אמונת חכמים'. אבא זצ"ל היה מקורב לחזו"א זצ"ל, ואח"כ לגיסו הסטייפלר זצ"ל, והמוטו בבית היה "ולא תסורו מומנו ימין ושמאל". אבל עם כל זה, זה לא היה מושג של 'התבטלות' אלא של 'ציות', זה דבר גדול מאד אבל שונה. כי 'הציות' אומר: אני נשאר בשכל שלי, אך מכופף את דעתי לדעת הגדולה של רבי, אבל ה'התבטלות' אומרת: אני מפנה את שכלי ולבי הקטנים, ונותנת מקום חדש וריק, כדי שאור ענקי וגדול ומאיר יוכל להיכנס למקום שפיניתי.

ומכאן אני מקווה שאוכל לענות על שאלתך. אדגיש מראש: קטונתי מלענות לך תשובה ברורה, למדנית, מוכחת, שתתן לך תשובה מלאה ומובנת ב'שכל' מהו "הכח של הרבי" לעומת הצדיקים האחרים שהזכרת. כי תשובה זו יכולה להינתן רק ע"י ידיעת והבנת פנימיות התורה וסודות הקבלה שאין לי בהם - בוודאי בתור אשה - שום שיג ושיח (אם תרצי, את יכולה לעיין בעזרת מישהו בקונטרס "אגרת לבן דורנו", בעיקר בנספחים, שם ישנה הרחבה גדולה בעניין זה). וכפי שכבר כתבתי כמה פעמים, כגון בגיליון מס' 1: "קשה לי לענות מהו 'כח הצדיק' כי אני בעצמי לא מבינה זאת 'בשכל' כי אם מרגישה זאת בוודאות שאין כדוגמתו 'בלב'. ובגיליון מס' 4 כן הרחבתי בזה מעט, על העניין של נשמת משיח ואולי הדברים שם נוגעים בשאלתך, אבל אשתדל בס"ד להעביר לך משהו מן ההארה הזאת שאת מחפשת ולענות על שאלותיך.

ובכן, "מהו הכח של רבינו?" את שואלת, "האם זה לא מלאכותי" להדגיש שוב ושוב כשקוראים לומדים ומלמדים רעיונות של ברסלב את "הכח של הרבי"?

התשובה: החידוש של ר' נחמן לעומת צדיקים אחרים הוא, שהוא לא רק מלמד תורה ומגלה חידושים, אלא הוא מאיר את נשמותינו, וחודר אלינו עד לעמקים והנקודות הפנימיות ביותר. ידוע בספרים שהגואל הראשון הוא הגואל האחרון, היינו שמשה רבינו שהוא היה הגואל הראשון, הוא זה שמגיע שוב ושוב - בכל פעם שעם ישראל זקוק לגאולה - וגואל אותם. וגאולה זו משמעותה - להאיר אור בנשמתם, ועל ידי כך להוציאם מהחושך שהם שרויים, ולקרנם אל הקדושה.

זה החל כאשר עם ישראל חטאו בעגל, ונפלו למדרגה נמוכה וחשוכה מאד, ואז משה רבינו מסר נפשו להמשיך להם אור של גאולה, ואכן זכה לגלות את האור הגדול של הי"ג מדות הרחמים, אחר כך, כשעם ישראל יצא לגלות הארוכה, הגיע רשב"י וגילה את ה"רז" - בגימטריה "אור", וכך זה חזר על עצמו בזמן האריז"ל והבעש"ט, שאף הם גילו אור מיוחד שבכוחו לגאול את נשמות ישראל ממקום החושך בו היו שרויים, וכפי שהגדיר זאת הרב פינקוס - "שוק חשמלי" שיכול לעורר אפילו אנשים שנפלו לתרדמת (קומה).

ולכן, המציאות מוכיחה, שלמרות שכל הספרים וכל הצדיקים מדברים על כל ענייני עבודת ה', וכן על שמחה והתקרבות לד', אבל עדיין אין בזה כח לעורר אותנו במקומות הנמוכים שלנו, לתת לנו כח להגיע לזה, ולחיות עם זה. ואילו רבינו כן פועל זאת, אצל אלפים ורבבות אנשים כידוע, כי אכן יש כאן "כח הצדיק", שהוא כח אלוהי של צדיקים גדולים, שיש להם להחיות מתים כמונו, ולרפאות את נפשותנו, כפי שאמר ר' נחמן (בסוף סיפורי מעשיות) "ואני רופא אותה".

אספר לך משהו אישי. פתה אלי אחיינית שנסואה לתלמיד חכם ליטאי חשוב, והתעניינה איך נוסעים לאומן? הפליאה שלי נכרה היטב על פני: מה לך ולאומן? היא ענתה לי: 'יש עוד צדיק בעולם שהבטיח כזאת הבטחה מיוחדת - להוציא אותי משאול תחתית במאמץ יחי סביר וקטן? איך לא אנצל את ההזדמנות הזאת!'

ואולי סיפור נוסף. היה בחור בישיבת פונובויז', מתמיד, ולן בעמקה של תורה. יצא לו פעם לשמוע את השיר "אני איש פלא גדול ונשמתי פלא גדול", (שיר של ר' ישראל דגן, מצוטט מדברי ר' נחמן). זה גרם לו לפליאה עצומה, והוא אמר שהאיש הזה שאמר כך על עצמו הוא: או משוגע ח"ו או אכן פלא גדול, וזה גרם לו להתקרב לברסלב.

מכאן אכן נובע הביטול החזק לר' נחמן. הביטול הזה נובע מתוך ההרגשה שהוא באמת זה שעוזר לי למעשה, וזה גורם ל"ביטול" מוחלט, ולא רק ל"ציות", כפי שציניתי, כי "טבע הקטנות שיתבטל לפני הגדלות" (ליקוטי מוהר"ן קלה).

וההבנה הזאת הגיעה אלי אחרי כמעט ארבעים שנה של חיפוש, או יותר נכון של טיפוס על קיר חלק בציפורנים זבות דם, וחציבה בסלע קשה, עד שהתגלה אלי בעל הברירה, וגילה לי את האור של רבינו שהצליח להיכנס ללב שניסה לפנות לו מקום.

בנקודה זו חשוב לציין, את מה שאמר מוהר"ן "יש לי שלש כיתות של חסידים; כיתה אחת - אלו שבאים לחטוף שיריים. כיתה שניה - אלו שבאים לשמוע תורה. כיתה שלישית - אלו שאפויים בליב".

פירוש: הכיתה הראשונה, הם אלו שבאים לר' נחמן לקבל תיקונים, הבטחות, סגולות, וכיוצא בזה. כיתה שניה - היותר רצינית - הם אלו שרוצים לשמוע את תורתו וגם להעבירם לאחרים. הכיתה שלישית הם אלו שאפויים בלב הצדיק, והם כבר חלק ממונו, וכמוכן, כדי להיות אפוי בלב הצדיק, צריך הצדיק להיות אפוי בלבנו.

והנה שלשת הכיתות הללו, אינם בדווקא שלשה בני אדם, אלא שלשה שלבים בתהליך של ההתקרבות שכל אחד עובר. והתהליך הזה יכול להימשך שנים רבות. כך, שההרגשה שלך היא הגיונית מאד, והיא כנראה שלב מסוים בתהליך ההתקרבות. ואילו ההרגשה עליה אני מדבר שייכת יותר לסוג השלישי, כאשר זה כבר אפוי בלב. וא"כ, עוד חזון למועד בעז"ה.

בתוך החיים, יש לכל אחת מאתנו מקומות, בהם רבינו האיר את הדרך. אם בהארה רבת עוצמה שהביאה לשנות את כיוון זרימת החיים, ואם כתמיכה או דחיפה לרומם את המחשבה והמעשים. במדור זה נפרסם בעזרת ה' סיפורים אמיתיים המציגים מציאות זו. סיפורים מתאימים יעובדו ויפורסמו לתועלת וחיזוק הנשים. סיפורים ניתן לשלוח למערכת.

מלחמת המחשבות

לנסות לתפוס מונית, כאן התפצלנו, ומסכת התלאות שלי צברה נפח עם נהג מונית שמסתובב סביב עצמו. עם כל לחיצה נוספת על הגז, נעצר לשאול את העוברים ושבים כיצד להתקדם, לא ספספ שום סמטה באזור עד שנמאס לו והוא הוריד אותנו הרחק מהכתובת שאיננו מכירים.

נסחבתי במעלה הרחוב התלול עם תינוקת ביד אחת (העגלה הייתה עם בעלי) מזוודה גדולה ביד השנייה, וכמה קטנים שהצטרפו אלי... בסוף... צנחתי תשושה ומעוכה בדירה שהושגה עבורנו לשינה.

בעלי הדירה המבוגרים (הנפלאים!) ששהו בה, פתחו את ליבם הרחב וכרכו סביבנו, נכונים למלא את צרכינו בזמן לחוץ זה של קודם הדלקת הנרות. חברו המיוחד של בעלי הטעים אותנו ממאכלי השבת שהיו בשבילי באותו רגע של תחיה. ובכל זאת, ככל שהם היו נחמדים, המצב היה רחוק מלהיות מלבב. כמה אנשים אנחנו מטריחים בזמן כל כך לא מתאים!?

התחשק לי לקטר מעט את אי הניעמויות, לכעוס קצת את חוסר האונים והלחץ, אך קול נגדי זעק בתוכי: "לא! לא! אל תסחפי את התחושות האלו, ה' לא רוצה אותן. נכון שלא היית בוחרת את המצב הזה, אך אחרי שהוא נוצר, הביטי והתבונני על ההרחבות ששלח לך - מקום נקי ומסודר לשינה, מרופד באהבת ישראל עם בונס פינוק של טעימות שבת..."

פתחתי את המזוודה והוצאתי את בגדי השבת לקבל את המלכה בבית זר.

השבת עברה עלינו עמוסת חוויות, כזו שלא תשכח לעולם. הכרנו אנשים נפלאים והתחכנו ביופי של בני אברהם, מכניסי האורחים. ולמרות זאת, המשיכו המחשבות להבליח בתוכי מפעם לפעם: "אל תשכחי שאת אורחת בדיעבד. צנחת על אנשים טובים אך בלי התראה. הגעת כמקבצת נדבות, שלומיאליתי". ומנגד עלו בי מחשבות סותרות: "לא! לא למחשבות המחלישות האלו, אסור לך לחשוב אותן בכלל, ובשבת בפרט, ה' לא רוצה אותן כלל!"

ולא חשבתני, ונהנית.

במוצאי שבת כשנפרדנו בחגיגות כידידות ותיקות, פנתה אלי המארחת: "אני עוקבת אחריך כל השבת ולא מצליחה להבין איך את כל כך רגועה? נכון שהשתדלתי לארח אתכם עם כל הלב, אבל את - איך הצלחת להתנהג בשלווה ולהיראות שמחה כמו אורחת של לכתחילה? - ככל שאני חושבת על כך, אין לי הסבר!"

ואני, שידעתי כי זה לא הגיע מעצמו, חשתי בעצמי את המלחמה, המוצדקת לכאורה, שניסתה לפרוץ אל החזית לא פעם, הרהרתי מעט וידעתי את התשובה: מזה תקופה שאנו מתאספות מספר חברות ביום ושעה קבועים על כוס תה, לומדות את תורת "אומרה" ב"ליקוטי הלכות", מלבנות את משמעויותה ויישומה ביום יום. דרכה הכרנו את המחשבות השליליות, מקורן, זיהוין וצורת הלחימה בהן.

השאלה של המארחת שלנו חידדה בי את הרגשות שעלו בי ביום שישי ושבת, זיהיתי שם חוסן חדש שלא הכרתי קודם, עוצמה שתמכה בי להחזיר מלחמה למחשבות השליליות - ולשתוק. לא חייבים לחשוב, לא מוכרחים לתרץ כל טענה של היצר. כששיתפתי את המארחת במחשבותי, היא התפעמה: "הכח של הרבי, הכח של הרבי!"

ואני ידעתי שזה הכח של הרבי, וגם כה "ביחד" של לימוד משותף בתורת הצדיק, שנותן תוקף לדברים, וממלא כח להתמודד ולהתגבר.

איפה העיניים שלהם? למה הם לא מבינים שעליהם להושיט יד, או לפחות לא להתעקש על דברים חסרי ערך?"

ידעתי כמו תמיד שפרץ מחשבות שליליות במצב חוסר אונים שכזה, הינו מצוי וטבעי. דווקא בגלל נקודות האמת הדורשות מודעות ותיקון. עם זאת, בתוך שטף המחשבות, זיהיתי עצירה קטנה, סוג מחשבה אחרת: "יתכן שהטענות צודקות, אבל עכשיו? כעת הזמן להיכנס לד"ן ודברים אלו? ואולי מי שנתן בך את המחשבות הללו, הוא אותן זקן וכסיל המחפש להוציא אותך אט אט מן הכלים, להביאך לכעס, לעצבות ולשאר גרורות מייסרות לב?"

"אם כן", החלטתי, "ברגע זה בוודאי שאסור לי לחשוב את אותן מחשבות!"

הגענו לירושלים, האוטובוס עוצר ברחוב "בר אילן". ירדנו ועמדנו ברחוב.

השעה 1:47. האוטובוס עבר? שמא לא? 1:50, 1:55... האשליה הסתיימה. ניצבנו על ספנו ומטלטלנו בטבורה הסואן של ירושלים. יום שישי כמעט בין השמשות. מה עושים?

2:00 הבטתי סביבי. חזות התנהגו כמון התפרסה על חצי רחוב, נראה כי כל ירושלים נבהלה אליו... אנשים, נשים וטף לסוגיו - רצים, ממתנינים, מזנקים, נפלטים, כמהירים מהכא להתם ומהתם להכא. נתיבו החיצוני של הכביש מורכב חוליות-חוליות של אוטובוסים השואפים-פולטים את בית ישראל. שאר כלי הרכב עטים שואפים בנתיב הפנימי אל יעדם.

אולי מונית? איך נשיג מונית? המונית דהרו בנתיב הפנימי, אפילו לא פזלו אל העומס כאן, ולנו מונית אחת לא תספיק. מתוך בלבול וחוסר אונים ניסה בעלי לנצל את המרחב בין האוטובוסים ולסמן למונית, אלא שאז הגיח אופנוע לעברו ובנס לא ארע דבר, אין זו דרך להשיג מונית.

העפנו מבט בשעון הצועד בנחישות לכיוונה של השבת, גם לקחת מונית כבר נעשה גבולי בהתחשב בעובדה שלפנינו נסיעה של יותר משעה!

2:45 חייגתי לאימי. עוד לא הספקתי לומר מילה, ושמעתי את התרגשותה לקראת בואנו, ועל הטרחה הרבה שצמצמה את שעות השינה שלה, אולם היה עלי לבשר לה, כי עמלה לשווא. אנחנו לא נגיע.

אוטובוס מברכפלד נראה במעלה השיירה. לחזור הביתה?! ומה נעשה בבית? נעביר שבת משמימה ללא מאכלי שבת? הן לא התכוננו, וגם לא נספיק להתכונן... אלו עוד אפשרויות יש לפנינו?! אולי להתארח אצל מישהו בירושלים? אצל מי? על מי ניפול כך פתאום - עשר נפשות - למען ה' אילו בושות! אפילו אם נמצא מישהו שישכים לארחנו, הפלישה ההווה הזו כל כך לא הלמה אותנו. המחשבה, רק היא גרמה לי להיבלע כמעט תחת מרצפות הרחוב. מי היה מאמין שנגיע למצב מביש שכזה!?

השעון המשיך בשלו, דחק אותנו אל הפינה. בעלי הרים טלפון לחבר שהסכים לארח אותנו בשמחה לסעודת שבת, ולשינה? כבר נסתדר עם השכנים...

למרות הנחמה שלא נותרנו ברחוב, קשה היה לנו לשמות. ההשתלשלות ותוצאותיה היו מאד לא נעימות... חשנו חרפה וכלימה, ואם רצינו או לא רצינו, לשבות ברחוב ודאי לא הייתה עבורנו אופציה. אז קדימה - קיבלנו את הצעת האירוח.

הילדים היו עייפים ומאוכזבים, השמש קפחה על ראשיהם, והמעילים הוסיפו עומס על מטלטלנו. התקדמנו ברגל כדי

יום שישי קצרצר של תחילת חורף. כזה, שבקושי חוזרים הילדים מהלימודים, דוחקים להראות את ה"פרשה" ואגב כך, מטביעים את חותמם על הספה שהייתה ריקה עד לשנייה הקודמת, הוצים לטעום משהו, ועל הדרך מטעימים את הרצפה השטופה, כמה עיסוקים במטבח והופ - תיכף שבת.

נסיעה בין עירונית ארוכה בשישי הדחוק הזה, מצריכה התארגנות מושכלת. ארגון המשפחה הגדולה, הצורך למצוא את יום הלימודים, וההסתמכות על שירותי התחבורה הציבורית פלוס תחנת ביניים ואוטובוס נוסף - הופך את הסיפור למורכב וכמעט בלתי אפשרי.

וכשכל אלו חברו לשישי שלי, מצאתי את עצמי מזרימה את צרכי השבת שלנו אל קרבי המזוודה הגדולה: מכנסים, סרפנים, סוודרים, גרביונים, שטרימל, ציציות, פיגמות, טיטולים, סיגרים... אני שולפת מהמגירה את הסרטים של הבנות ומכניסה גם אותם, את כיפות השבת אני משאירה בהיכון לצד המזוודה, כדי שהבנים יחליפו בהזמן הזמן שבין שובם מהחידוד ל"טיסה" לכיוון האוטובוס. בגד נוסף לתינוק, קצת "צידה לדרך" והדלת נפתחת.

"שלום. שלום. מהר. מהר. יופי מקסים. בשבת תראה לי, טוב? עכשיו תכניס את התיקיה אל התיק כדי שלא נשכח אותה כאן. תחליפו נעלים. אל תוריד את המעיל. תחליפו כיפה. נו, אין זמן ליציאות, היא תראה לך אצל סבתא. מה קרה מוטי? אתה לא מוצא את נעל השבת השנייה? חני, עזרי לו לחפש, בבקשה. מה אתה אומר חיים? דוד היה ה"שאבעס טאטע" והוא חילק ופל? אני רואה. שימי" זעקתי אל אחד הגדולים "בא מהר, שטוף לחיים את הפנים. מה את אומרת, חני? אתם לא מוצאים את הנעל? חייבים לצאת כבר, אנו עלולים להפסיד את האוטובוס מירושלים, תוציא את העגלה..."

ובמאמצע זירת ההתרוצצות, נשכב לו בן השלוש כשהוא מוחה נמרצות: "רוצה את נעלי השבת!" ואף אחד לא מוצא! כנסיון אחרון של חוסר ברירה זינקתי לגייס את יכולת האיתור שלי, נגשתי אל ארון הנעלים, מזיזה פה, מרימה שם, לא יאומן, הנעל!

"מהר, אל התחנה!"

התגלגלנו לכיוון התחנה, מספיקים לראות את האוטובוס מתרחק, מותיר אחריזי פיו. שאפנו עמוקות והמתנו לאוטובוס הבא, אלא שהשעון לא המתין לנו. לפנינו הייתה שעת נסיעה מברכפלד לירושלים, משם היה עלינו לקחת אוטובוס נוסף ליישוב המרוחק בו מתגוררים הורי. האוטובוס האחרון ליישוב אמור היה לצאת בעוד כשעה. גבולי מאוד. דקות יקרות נוספות חמקו ואוטובוס מתגבר ישן הופיע. עלינו עליו בתפילה שהנסיעה תזרום במהירות לירושלים, אך האוטובוס העתיק נגרר באטיות, כשהוא אוסף בנינוחות של שבת את עם ישראל העולה ציון על מבחר פקלאותיו.

הנוף שנשקף מחלון האוטובוס התחלף. השעון הורה על השעה 1:35 בעוד 5 דקות יוצא אוטובוס מירושלים ליישוב, ולנו יש עדיין כברת דרך ניכרת עד לתחנה. נספיק? יהודית מלהגת לצידי על הנחיליאי ואני מתחילה לחשוש חשש של ממש... השעה 1:40 האוטובוס ליישוב אמור לעזוב עתה את התחנה, ואם לא יקרה כאן איזה נס - אין לנו סיכוי להשיגו. ניסיתי לחשב את הדקות, למדוד את המרחק ואת הזמן שנותר, אך הנתונים היו מאכזבים.

"היית צריכה להתארגן טוב יותר" נגס בי קול מבפנים "למה לא שחררת את הילדים מוקדם מהלימודים? לא היה ברור לך שאי אפשר לתפוס הכל? ושימי הזה, עקשן מעצבן. וכולם, כולם,

במדור זה נארח בעו"ה בכל פעם אחת מהנשים היקרות, שבעליהן התקרבו לתורת מוהר"ן, ונשמע מפייהן כיצד העניין השפיע עליהן, וכיצד הן מרגישות עם הנושא.

סיפורה של הרבנית ב.ג. - ירושלים

ספרי לנו מעט על הרקע שלך:

באתי מבית ליטאי לחלוטין, אבי זצ"ל היה מקורב מאד להרב מברסק זצ"ל, וגדלנו על החינוך הזה.

עם כל זה, תמיד חנכו אותנו לראות את הטוב בכל מגור. אני זוכרת שאמי ז"ל ספרה, שהרב מברסק זצ"ל אמר לילדיו, שאם רוצים לראות תפילה כמה מהי, כדאי ללכת לקרלין (חושבני שאם היה טועם את התפילה בברסלב, מסתמא קרוב לוודאי היה שולחם לשם). עוד אמרה לנו שהחפץ חיים אמר, שכשיהודי יעלה לשמים ויצטרך לתת דין וחשבון, לא ישאלוהו אם היה חסיד או ליטאי, אשכנזי או ספרדי, תימני או חב"י, אלא יראו לו את התורה הקדושה וישאלוהו: "קיימת אותה או לא". ולא משנה באיזו דרך. ומשום כך זרמנו עם מגוון הזרמים בהערכה.

מתי בעלך התקרב לברסלב?

האמת, שכבר לפני החתונה ספרו לי שהמיועד מתפלל בברסלב בימים הנוראים. הדבר לא הפריע לי כלל, לאור הרקע החינוכי הנ"ל (ואפילו ספרתי לו מה שהורי אמרו בשם הרב מברסק זצ"ל). למעשה, הוא היה קצת קשור לברסלב, אבל בצורה מאד מתונה, על אש נמוכה.

התפנית החלה דווקא על ידי אחד הבנים. הוא למד בישיבה ליטאית, ובקרבת מקום גר בן דודו שהוא חסיד ברסלב, הם קבעו ללמוד כל יום חברותא, וכך לאט לאט הוא נכנס לעולמה של ברסלב. עד שהוא הפך לחסיד בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, והוא חיזק את בעלי ואת כולנו, וחימם אותנו לנושא.

איך קבלת את זה?

בתחילה התנגדתי בכל תוקף (גרנו בתחילת נישואינו כמה שנים בבני ברק ושם קבלתי רקע ליטאי חזק), והרגשתי שזו ממש סתירה לדרך שבה חונכתי את הילדים. ניסיתי לדבר על לבם ולתת להם להבין, שאין זו הדרך של הבית - אבל הדברים נפלו על אוזניים אטומות שבר התחממו חזק באור החסידות.

כאב לי במיוחד העניין שהנסיעה לאומן מתנגשת עם למוד התורה בכוללים ובישיבות. ולכן ביקשתי שהנסיעה תהיה כמה שיותר קצרה. ואכן, בעלי קבע לעצמו מנהג לחזור בצום גדליה, להניח את המזווה ולרוץ לכולל. זכרתי פעם אחת, שהנסיעה של בעלי ושל אחד מהבנים היה על חשבון יום אחד של לימודים, ואני הקפדתי ע"י, ואכן הם איחרו את הטיסה, ולבסוף בסיעתא דשמיא השיגו כרטיסים אחרים סמוכים לראש השנה, וכך לא הפסידו את הלימודים.

בהמשך פחדתי שזה יפריע לנו בשידוכים, ואכן, שידוכים רבים ירדו מהפרק בעקבות זה. אבל בסופו של דבר הגיעו שדוכים טובים ומיוחדים, מתים ליטאיים חזקים, שהסכימו לקבל אותנו ולזרום אותנו. ובכך ראינו שכל אחד מקבל את שלו ואת שהכריזו ארבעים יום לפני היוולדו, ואף אחד לא יכול למנוע זאת.

איך את מסתכלת על זה היום?

לאט לאט הגעתי למסקנה שהשיטה של 'ראש בראש' - לא טובה לאף אחד, ואם זו המציאות, צריך פשוט להתחיל לזרום איתה. מה גם שראיתי שחלק הארי מהשידוכים כבר מאחורינו. עד שאפילו החלטנו להעתיק את דירתנו מרמות למאה שערים, לבניין שבה מול הישול המרכזי של ברסלב. ואני מרגישה שם ממש מעין עולם הבא. הרגשתי שזו ממש נשיקה מהקב"ה, ומתנה נפלאה.

בהמשך בעלי החליף ללבוש חסידי, לבוש שתמיד מצא חן בעיני, אבל לא היה לי את האומץ לעשות זאת. כשבוא חבש לראשונה את השטר"י, התרגשתי ואמרתי לו: "מלך ביפיו תחזינה עיניך". לא אכחיש, שחלק זה היה לי ממש קשה, כי כל משפחתי ליטאית, ומאד פחדתי מה'מה יגידו', מה גם שתמיד

שמחה [א]

לאה: כן, זה כתוב ב"אורחות צדיקים". ואם חושבים על זה, זה באמת פספוס! אבל זה כבר עוד נושא - לקיים את המצוות בשמחה. כעת מה שמעסיק אותי הוא השמחה הזמנית, להיות בשמחה תמיד, אבל פשוט 'תמיד', בכל רגע ורגע.

רחל: את מדברת על רמה יותר מידי גבוהה ולא מעשית, תראי לי בנאדם אחד בדורנו שכל היום שמח ומאושר.

לאה: זו באמת מעלה גבוהה, אבל גם אם לא מגיעים ל'שמחה' תמידית, לפחות צריך להיזהר לא להיות בעצבות, כי כמו שהשמחה היא מצוה, כך העצבות היא עבירה, כך שהיא בכלל מוחזק לתחום. מילא להיות 'פרוה', אבל עצבות בשום אופן לא. הוזה"ק אומר: "העצבות היא סטרא אחרא ממש", ורבינו יונה אומר: "העצבות הוא חולי הגוף, ואדם חולה אינו יכול לעבוד את ה' יתברך". והגאון מוילנא כותב: "העצבות היא רוח טומאה".

רחל: אז מה עם אבלות על החורבן, וחשבון נפש?

לאה: שאלות יפות. ובכן, אבלות זה לא עצבות. צריך לדעת את ההבדלים ביניהם, ואולי נדבר על זה בהזדמנות, אבל הם בוודאי שני דברים שונים, ואולי אפילו הפוכים. ולגבי חשבון נפש, זה באמת דבר חשוב, אבל רבינו מלמד אותנו לרכז אותו לשעה אחת בכל יום, אבל לא יותר.

בכלל, לא כדאי לנו לסחוב את הצרות והקשיים לכל מקום, את בוודאי מכירה אנשים שמיד כשפוגשים אותם - שומעים על כל האסונות, על כל הצרות, והחיים הקשים ומאיימים - שלהם ושל כל העולם.

עובי זה זה מותר או אסור, מצוה או עבירה, זה פשוט לא שייך לחיות כך! אפשר להשתגע! כל אחד צריך לקחת את הצרות שלו, לשים אותם בשק, אבל לא להיגרר עם השק לכל מקום! וגם לא להשאיר אותו כל הזמן פתוח ונשפך החוצה! להניח אותו בפינה, ובזמנים מבוקרים לפתוח, לדבר, לפרוק את הכאב בצורה של תפילה, ובכל שאר הזמנים - להמשיך לחיות ולשמח! אם נשקע בתוך הצרות, באמת איך נוכל לשמוח?

רחל: תהיי בריאה, לאה, כשאת מתחילה לנאום - נגמרות לי המילים! חוץ מהעובדה שבזכותך ההמתנה בתור עברה כ"כ מהר, ועוד רגע תור!

לאה: כן, כשאנו משוחחות אני שוכחת איפה אני נמצאת... תני לי רק להוסיף עוד משפט אחד בגובה העיניים, שאותי מאד מחזק: כשהצי"ר מתחיל לבלבל אותנו, כן לשמוח לא לשמוח/ עכשיו את צריכה להיות עצובה/ עכשיו את צריכה להיות רצינית - אני מזכירה לעצמי שכולנו בניי של ה'. והוא מסתכל עלינו כל הזמן, והרי כל אבא אוהב לראות את הילדים שלו שמחים! את מסכימה איתי שאף הורה לא נהנה לראות את ילדיו עצובים ממורמרים ועצבניים... אז מה יותר נפלא מלשמח את עצמנו וגם את ה'?

יום שיש, השעה 12:30. רחל נבהלת לגלות שחצר לה מצרך חשוב לשבת, היא לא מוצאת את מי לשלוח, ובלידת ברירה, היא רצה למכולת; היא רק נכנסת, ומיד מקבלת פיק ברכיים - כזה תור ארוך!... רבש"ע, מי מגיע למכולת בכזו שעה!?

בזווית עינה היא קולטת את חברתה לאה עומדת אחרונה בתור, ליבה רחב, לפחות תוכל להעביר את הדקות היקרות בשיחה טובה, היא ממהרת לקחת את המצרך המבוקש, ומיד מצטרפת לשורת הממתנים, ולחברתה שבראשם.

לאה: רחל, גם את כאן בכזו שעה נחמדה?

רחל: זה באמת מקרה חריג אצלי, פשוט נתקעת, כפרת עוונות! אבל את נראית כאילו כבר הכנסת שבת...

לאה: דווקא יש לי עוד הרבה מה להספיק, אבל אני ממילא כאן, לפחות אני מנסה לעבוד על השמחה למרות שאני בעצם לחוצה.

רחל: מה הקשר פה שמחה? מנסה להיות ברסלבית או מה?

לאה: אכן, מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד! לא שמעת אף פעם?

רחל: שמעתי, וגם שמעתי שאין שום מקור לסיסמא הזאת!

לאה: אז דווקא יש לזה מקור מלפני מאתיים שנה, זה כתוב בליקוטי מוהר"ן ("ח"ב סימן כד). וזו לא סיסמא, אלא משפט פשוט שיכול להפוך את כל ההסתכלות על החיים.

רחל: נו, אם אני ממילא משתעממת, בואי נשמע מה יש לך להחכים אותנו.

לאה: גם אנשים שמודעים לערך ולעוצמה ולכח של השמחה, נוטים לחשוב שזה 'כיף' / 'משתלם' / 'כדאי' להיות שמחים, זה בריא לגוף ולנפש, וזה באמת נכון, אבל ר' נחמן מחדש לנו שזה לא רק 'כדאי', אלא גם 'מצווה גדולה' שכוללת המון מצוות.

רחל: מה העניין שלך לומר שזו 'מצווה'? מדוע אי אפשר להסתפק בתועלת ובכדאיות? כל דבר חייב להיות מצווה!?

לאה: א. כי זו האמת שזה מצווה. ב. כשיודעים שמדובר במצווה - זה מצד אחד יותר מחייב, ומצד שני גם יותר קל. כי אין לנו ברירה - 'חייבים' לשמוח! כי הרי, בינינו, אנו לפעמים קצת נהנים ליפול לעצבות, לפחות לזמן מסוים, סוג של: "תן לי את ה'זכות' להיות טיפה בדיכאון, ואני כבר חוזר...", וכמו שכתוב בליקוטי מוהר"ן: "...כי טבע האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא 'יסורים', על כן צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד". הרי שלמרות שכל אחד יודע ש'עדיף' לו לשמוח - לפעמים זה גם קשה, לכן חשוב לדעת שזה ממש 'מצווה'.

רחל: אומרים גם, שמצוה שנעשית בשמחה שווה פי אלף, ממצווה שנעשית לא בשמחה.

הכריזו באוזני ש'ברסלב זה לא הלבוש', והרגשתי שיש כאן קצת רמיה, אבל האמת היא שאין כאן סתירה, כי באמת זה כך שברסלב זה לא הלבוש, אלא שבאזור זה - מקובל כך ללבוש, ואין טעם להיות שונים.

ב"ה אפשר לומר שפחות או יותר עברנו את המשוכה הזו, ועם הזמן הדבר נעשה קל ומכובד יותר כמו שכתוב בשערי תשובה "ההרגל על כל דבר שלטון".

מה יש לך לומר לאחרות?

מה שיש לי לומר, שפשוט צריך לזרום עם המציאות שהקב"ה מוביל אותה אלינו, ולהאמין שיש מסובב כל הסיבות, שהוא הבורא עשה עושה ויעשה לכל המעשים. אין טעם לנסות להילחם עם המציאות כי זה לא עוזר, ואדרבה, הרגיעות וקבלת

הדברים בשלום ובשמחה - פשוט עושה לנו חיים יותר נעימים ושמחים.

זכור לי שגישתי נתנה פעם משל, לסוס שהיה קשור וניסה בכל הכח להיחלץ, כמובן ללא הצלחה. בסופו של דבר הוא נפל פצוע ומוותש, ועדיין נשאר קשור. אנו צריכות להבין שאנו קשורות, ואם מנסים להיחלץ בכח רק נפצעים, ונהיים מותשים - ובנוסף, לא משיגים את המטרה.

ואין זו רק הכנעה של 'השלמה', אלא אמונה אמיתית שהבורא מוביל תמיד לטוב, ולכן הכי טוב הוא להוריד ראש, ולנסות למצוא את הטוב והיפה בכל דבר, וכך להרגיש תמיד התחדשות ושמחה.

לכל הקוראות היקרות: אני מאחלת "חזקנה ואמצנה".